

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

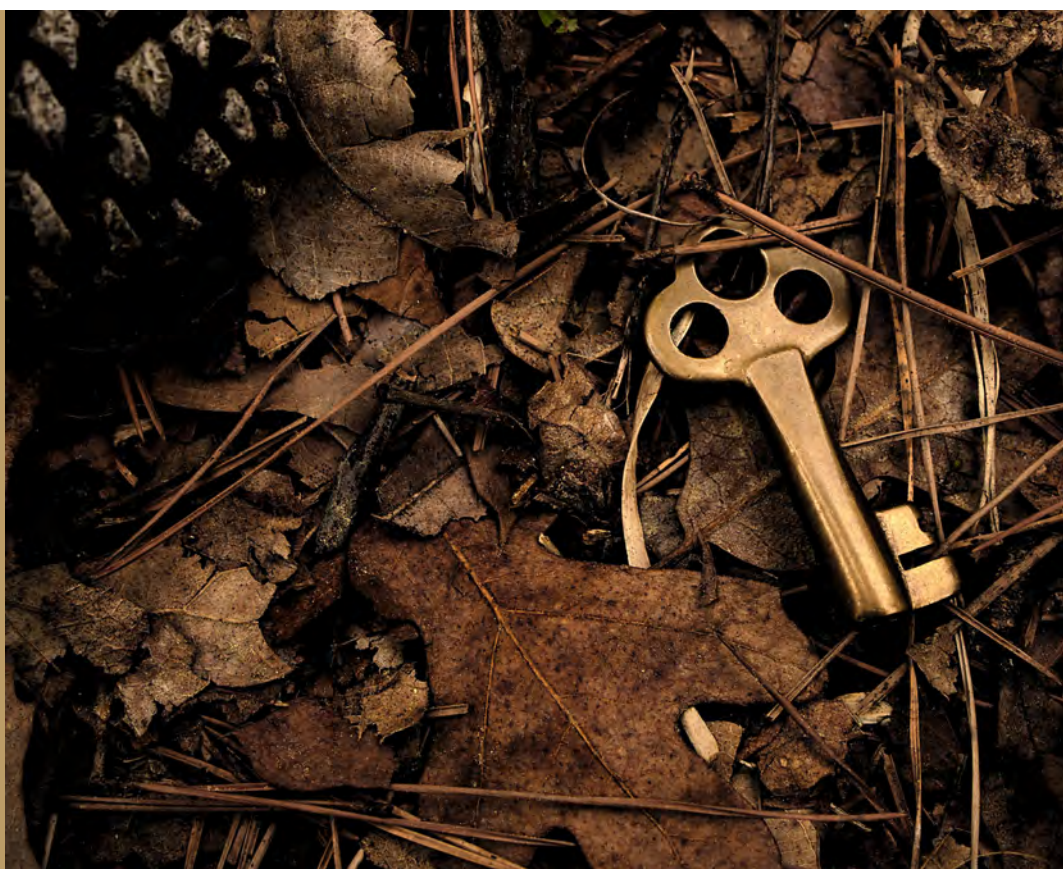
Lucifer®

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Symposium:

De Geheime Leer De Theorie van Alles

- Grenzenloos Leven
- Vonken van eeuwigheid
- Samenwerken: groeien in eenheid
- Consequenties van De Theorie van Alles
- Vragen bij elke lezing

Symposium: **De Geheime Leer** De Theorie van Alles

Introductie

p. 142

Bestaat er een Theorie van Alles? En zo ja, hoe ontdekken we die?

Herman C. Vermeulen

Grenzenloos Leven

p. 146

De eerste grondstelling van *De Geheime Leer* duidt op een grenzenloze eenheid ... en blijkt het fundament van De Theorie van Alles.

Lalibel Mohaupt

Vonken van eeuwigheid

p. 152

De tweede grondstelling van *De Geheime Leer* spreekt over cycli en over godsvonken. Dit is de tweede bouwsteen in De Theorie van Alles.

Barend Voorham

Samenwerken: groeien in eenheid

p. 158

De derde grondstelling van *De Geheime Leer* spreekt over de fundamentele gelijkheid, het hiërarchisch levensweb en de zelf teweeggebrachte uitwikkeling.

Erwin Bomas

Consequenties van De Theorie van Alles

p. 168

Uit de drie grondstellingen kunnen diverse conclusies worden getrokken, zoals de zeven Beginselen, de zeven Juwelen van Wijsheid en de zeven Pāramitā's.

Herman C. Vermeulen

Introductie: De Geheime Leer – De Theorie van Alles

Goedemorgen dames en heren, van harte welkom bij ons jaarlijks symposium. Vandaag houden wij dit symposium in het Nederlands; op 26 september houden we hetzelfde symposium in het Engels.

In onze werkgroep voor dit symposium kwamen we vorig jaar al snel tot de conclusie dat we deze keer een heel fundamenteel onderwerp aan u wilden presenteren. Het zijn de drie Grondstellingen van de Theosofia, de drie Propositions uit H.P. Blavatsky's *De Geheime Leer* die we aan u voorleggen en ook, zoals we gewend zijn, samen met u willen bespreken. We doen dit met drie voordrachten en twee workshops.

De titel van dit symposium is 'De Geheime Leer – De Theorie van Alles'. Het begrip 'De Theorie van Alles' komt uit de natuurkunde. Toen Albert Einstein begin vorige eeuw zijn relativiteitstheorie presenteerde en allerlei onderzoeken in de jaren daarna die theorie gedeeltelijk bevestigden, kwam hij op het idee om een nog veel universelere, allesomvattende theorie te ontwikkelen die alle verschijnselen, alle krachten in de natuurkunde zou kunnen verklaren.

Een allesomvattende theorie, het is nog steeds de droom van elke natuurkundige.

Bestaat die Wet van Alles? Nee, in de natuurkunde niet. Nog niet, zou ik heel positief willen zeggen. Maar hij bestaat *wel* in de Oude Wijsheid — en dat is een belangrijke gedachte voor ons vandaag.

Die Oude Wijsheid – bekend onder verschillende namen, maar in het Westen hoofdzakelijk onder de naam Theosofie of Theosofia – de Wijsheid der Goden, is in het Westen opnieuw bekend geworden door H.P. Blavatsky. Zij richtte in 1875 met enkele anderen in New York The Theosophical Society op. Vanaf dat moment heeft zij – in samenwerking met haar Leraren – de Theosofia in veel publicaties uiteengezet.

Uiteindelijk werd in 1888 haar bekendste werk gepubliceerd: *De Geheime Leer*. Twee dikke delen waarin zij de Theosofia heel uitgebreid presenteert.

Niet moeilijk, wel vreemd voor ons

Deze *Geheime Leer* staat in het algemeen bekend als een moeilijk te lezen boek. Maar het is niet zozeer moeilijk, dan wel vreemd, omdat we in het Westen niet echt gewend zijn aan de gedachten die er in zijn verwoord.

Daarom geeft Blavatsky in haar Proloog van *De Geheime Leer* aan hoe we

het beste deze Theosofia kunnen leren begrijpen. In deze Proloog stelt ze dat het absoluut noodzakelijk is om eerst vertrouwd te raken met enkele fundamentele opvattingen die ten grondslag liggen aan het grote geheel. Ons 'denksysteem' heeft ze nodig om alles wat daarna komt op de juiste manier te kunnen begrijpen.

Die fundamentele opvattingen vinden we terug in drie Propositions waarmee alle levensvraagstukken op te lossen zijn. Vandaar dat wij *De Geheime Leer* noemen: De Theorie van Alles. Het is niet echt moeilijk, maar we moeten onszelf wel een beetje bijscholen. Dus dat gaat wat tijd en inspanning kosten.

Zo'n Theorie van Alles moet antwoord geven op alle levensvragen. Wat er in ons dagelijks leven gebeurt, in ons zonnestelsel, in wat wij karmisch doormaken, niets uitgezonderd. Van persoonlijke details tot universele gedachten en details. En dat kan.

Hoe vinden we waarheid?

Vragen als 'Wat is alles?', 'Waar komt alles vandaan en waartoe leidt dit alles?' brengen ons ook tot de belangrijke vraag: 'Hoe vinden we waarheid?' De drie Propositions kennen is op zich niet genoeg. Waarheid vinden doen we op twee niveaus. Op ons persoonlijk niveau kunnen we onze conclusies trekken uit de dingen die ons overkomen, waar wij in onze directe omgeving mee te maken hebben. We leren 'en passant' begrijpen waarom die dingen gebeuren en ook inschattingen maken van hoe dingen verder kunnen gaan.

We doen ook ervaringen op in groter verband. We kunnen kijken naar wat er in het land, in de wereld gebeurt. Dat moeten we onderzoeken als we waarheid willen vinden op een meer universeel niveau. Dan kijken we naar *alle* patronen om ons heen in de samenleving en in ons gedrag. Waarom liggen die patronen er juist *zoals* ze liggen? Dit vereist een vrij actieve opstelling.

Nu is een belangrijk idee achter het concept van de Propositions dat niemand ons de waarheid of de juistheid van iets kan bewijzen. Dat kunnen we alleen zelf. Niemand kan ons iets opleggen en zeggen: '... en dit is juist'. We zullen dingen moeten ervaren, overdenken en het logische erachter zien te vinden. Alleen zo kan het *voor onszelf* waarheid worden. Als iets wordt opgedrongen, is het niet *onze* kennis en wijsheid.

Als we iets als waarheid krijgen voorgehouden, kunnen we dat aanvaarden op basis van geloof, óf, in een beter geval, op basis van vertrouwen — bijvoorbeeld als je iemand kent die zijn kwaliteiten al meerdere malen heeft bewezen.

Maar iets in vertrouwen aannemen is nog steeds niet iets zelf doorgronden. De *juistheid* ervan ervaren vereist van u actief onderzoeken en groeien. 'Wijs worden' is groeien van persoonlijk naar universeel niveau.

Propositie versus hypothese

De drie Propositions in *De Geheime Leer* zijn universele stellingen die een universeel gedrag omschrijven dat voor het hele onderliggende systeem geldig is. Universele stellingen die het grote beeld beschrijven en als basis dienen om vanuit dat grote geheel de details te gaan begrijpen. Het is *top-down* redeneren: uit het grotere patroon verklaren en begrijpen we ook het gedrag van het kleine.

De bekende tegenhanger van het begrip propositie is hypothese. Deze methode van redeneren werkt *bottom-up*: vanuit de details werken naar een groter geheel. Bij een hypothese verzamelen we veel details. De wetenschap spreekt van data verzamelen en data-analyse om patronen, logica en structuur te vinden en zo een meer algemene theorie te kunnen formuleren en meer voorspellingen te kunnen doen. Kortom, het grote plaatje begrijpen vanuit de details.

Nu worden de termen propositie en hypothese soms door elkaar gebruikt of wordt de betekenis als hetzelfde gezien. Maar wij moeten duidelijker zijn. Vanuit wiskundig gezichtspunt kan buiten de grenzen van de waarnemingen niets worden voorspeld. Het is dus gevaarlijk algemene wetten te verklaren uit een gelimiteerde hoeveelheid data. Als je met hypothesen werkt, moet je dus altijd die data blijven onderzoeken, updaten, om te kijken of het juist is en of daar inderdaad een betere algemene theorie uit is te ontwikkelen. Dit gebeurt vaak in de wetenschap. De theorie werkt een tijdje, dan gebeurt er iets dat de hele theorie opblaast en moet men weer opnieuw beginnen. Toch is ook de wetenschap wel gewend aan proposities. Voorbeelden zijn de zwaartekrachtwet van Newton, de wet van Archimedes over de opwaartse kracht van een lichaam in vloeistof en Einstein's relativiteitstheorie. Dit zijn goede voorbeelden van proposities omdat ze van het algemene beeld uitgaan, niet vanuit de details.

Beperkingen

Ook deze proposities zijn echter nog niet zo universeel als we zouden willen. Newton was twee jaar bezig met de zwaartekracht — hij zat in een soort lockdown voor de pest — maar ondanks dat hij een algemeen, universeel patroon beschrijft, is de zwaartekrachtwet van Newton nog maar één kant van het verhaal — want er is ook afstoting,

en dat wordt in deze zwaartekrachtwet *niet* beschreven. Archimedes kwam ook met een algemeen beeld, en we kennen zijn beroemd ‘in bad’-verhaal waarin hij tot de laatste inzichten kwam om er een complete, algemene theorie van te maken: maar, slechts over één kracht. En ook de relativiteitstheorie van Einstein is niet allesomvattend. Toen Niels Bohr na hem met de kwantumtheorie kwam, was Einstein daar absoluut niet gelukkig mee. Hij zag daar een aantal dingen in die niet pasten in zijn theorie, wat leidde tot zijn bekende uitspraak “God dobbelt niet”. De kwantumtheorie omvat namelijk een waarschijnlijkheidsberekening.

Bekende voorbeelden van hypothesen zijn de *steady state*-en de *big bang*-theorie, twee manieren om de oorsprong van het universum te verklaren. Hun beperking is, naast dat ze uit details zijn opgebouwd, het feit dat ze elkaar tegenspreken.

Astronoom Edwin Hubble en een aantal vakgenoten deden in de jaren twintig van de vorige eeuw observaties van sterren en sterrenstelsels en hun achtergrondstraling; ze verzamelden veel data en kwamen op grond daarvan met de *big bang*-theorie, dat het universum begonnen is met één grote knal en daarna alleen maar aan het uitdijen is. Nu zaten in hun data ook veel gegevens die juist de *big bang*-theorie tegenspreken. Anderen zeiden op grond daarvan dat het heelal *steady state* is. Maar dat is terzijde gesteld: het paste niet in Hubble’s bevindingen.

Een ander bekend voorbeeld van een hypothese is de evolutietheorie van Charles Darwin: *survival of the fittest*. Deze is gebaseerd op de observaties van dezelfde dieren die zich op afgelegen eilanden op een bepaalde manier hadden ontwikkeld. Maar ook hier passen niet alle wetenschappelijke gegevens naadloos op het concept. Dan is er nog het tegenwoordig zeer populaire idee ‘wij zijn ons brein’. De gedachte dat wij als mens niet meer zijn dan onze hersenen en dat die allesbepalend zijn voor *wat* we zijn. Wij stellen dat mensen deze hypothese met enig zelfonderzoek eenvoudig kunnen weerleggen.

De Damodar-methode

Er is dus een groot principieel verschil tussen hypothese en propositie. De uitdagende vraag is daarom: wat willen we? Is het uitgaan van een hypothese verkeerd?

Nee, maar als we denken dat we het grotere geheel leren begrijpen als we maar genoeg details verzamelen, is het wel een heel beperkte benadering.

Wat wij voorstaan is: beginnen met een propositie, vanuit het algemene beeld, dan data verzamelen in de eigen omgeving en vervolgens kijken of die passen in het algemene beeld van de propositie. Met andere woorden: vanuit het universele via *deductief* denken naar de details en dan vanuit de details via *inductief* denken terug naar het universele. In de Theosofia is dit ook bekend als de Damodar-methode.

Universeel

Universeel

Als zo'n gedachtegang voor ons sluitend is, hebben we bewezen dat de universele propositie een feit is dat geldig is *voor onze manier van denken*. Dan hebben we iets aan eigen waarheidsvinding gedaan.

Dit is de uitdaging voor vandaag. Neem kennis van de drie Propositions, ga ervan uit, werk ermee, beproef het. Passen details in het grote geheel — dan zie je een bevestiging van dat geheel. Wijken ze af — dan moet je verder zoeken. Zo kunnen we langzaam maar zeker tot persoonlijke onderbouwing, persoonlijke waarheidsvinding komen van deze universele Propositions.

Dit gaan we doen:

We leggen straks de drie Propositions in drie lezingen aan u voor: 'Grenzenloos leven', 'Vonken van eeuwigheid' en 'Samenwerken: groeien in eenheid'. Na elke lezing is er tijd voor vragen en antwoorden. Verder hebben we zowel in de ochtend als in de middag een workshop waarin we samen met u willen kijken hoe praktisch we de uitdaging tot individuele waarheidsvinding kunnen maken. We sluiten dit symposium af met een kleine bijdrage over de consequenties van De Theorie van Alles, gevolgd door de mogelijkheid om nog even met elkaar van gedachten te wisselen.

Ik wil afsluiten met een citaat van meester K.H. uit Brief 22:

Leer eerst onze wetten en ontwikkel uw waarnemingsvermogen.⁽¹⁾

Dit is een heel belangrijke uitspraak. We moeten aan onszelf werken om de universele waarheid te kunnen zien en herkennen.

Referentie

1. *De Mahatma Brieven*, Theosophical University Press, Pasadena, Den Haag 1993, blz. 156.
-

Grenzenloos Leven

Welkom allemaal, bij deze lezing ‘Grenzenloos Leven’. *De Geheime Leer* is een boek, geschreven door Helena Petrovna Blavatsky. In de Proloog van dit boek beschrijft Blavatsky drie grondstellingen. Deze lezing gaat over de eerste grondstelling. De twee lezingen die hierop volgen gaan in op de andere twee.

Laten we er gelijk in plonzen door te kijken naar de tekst van de eerste grondstelling.

Een Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos en Onveranderlijk
BEGINSEL, waarover elke speculatie onmogelijk is, omdat het het menselijk begripsvermogen te boven gaat en door menselijke uitdrukkingen of vergelijkingen alleen kan worden verkleind.

H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*,
deel 1, blz. 14 (Engelse pag.).

Kijk, dat begint gelijk goed! Dat maakt deze lezing dus eigenlijk een onmogelijke taak. “Het gaat het menselijk begripsvermogen te boven en kan door menselijke uitdrukkingen of vergelijkingen alleen maar worden verkleind.” Sterker nog, in sommige vertalingen staat er in plaats van “verkleind” soms zelfs “verminkt”. Dit

zijn allemaal manieren om te zeggen, dat we niets kunnen zeggen over de eerste grondstelling zonder het tekort te doen.

Om met elkaar gedachten uit te wisselen, zullen we er toch woorden aan moeten wijden om die gedachtebeelden over te dragen. Daarom gaan we er op verschillende manieren zo goed mogelijk uitdrukking aan proberen te geven. Maar, let op, dit is dus vooraf al gelijk een belangrijk punt: houd in het achterhoofd dat elke uitdrukking het eigenlijk tekortdoet.

Daarom heb ik een verzoek: probeer je tijdens de lezing zo universeel en alomvattend mogelijk op te stellen. Probeer voorbij de woorden te kijken die ik gebruik en het universele gedachtebeeld op te pakken, dan hebben we samen de beste kans van slagen.

De eerste grondstelling

Er is dus een BEGINSEL, dat Alomtegenwoordig is, Eeuwig, Grenzenloos en Onveranderlijk. Laten we starten met te kijken naar wat er bedoeld wordt met deze woorden.

Wanneer je de betekenis van het woord “beginsel” opzoekt in de Van Dale, kom je uit op de betekenis ‘onderliggend principe’, een ‘grondslag’. Met andere woorden,

het is een alomvattend concept dat de essentie van alles omschrijft. Het omschrijft de grondslag van alles, zonder dat het zelf iets is. Het BEGINSEL is dus geen object, ook geen levend wezen. Het is geen 'iets'. Het is geen grenzenloos object of een grenzenloos wezen, maar wijst op de grenzenloosheid van al wat is. Het is geen alomtegenwoordig object of alomtegenwoordig wezen, maar wijst op de alomtegenwoordigheid van al wat is.

Het BEGINSEL, die grondslag, is *Alomtegenwoordig*. Altijd overal aanwezig, nooit ergens niet. Het beginsel omvat dus alles en iedereen, en laat niets daarbuiten. Het is de achterliggende grondslag van al wat is. Die grondslag is overal gelijktijdig, zonder uitzondering, dus niet soms wel en soms niet. Het is altijd overal.

Het BEGINSEL is Eeuwig.

Altijd durend. Wat wil zeggen dat het BEGINSEL geen verleden en toekomst kent. Er is alleen een eeuwig nu. Als het eeuwig is, grenzenloos in tijd, dan is er geen tijd die kan verstrijken. Er is dan alleen eeuwige duur, een eeuwig nu, een eeuwige tegenwoordigheid.

Als het BEGINSEL eeuwig is, kent het ook geen 'dood' of 'geboorte'; het is onvernietigbaar. Het BEGINSEL, of de grondslag, kan dus niet ontstaan, maar kan ook niet vergaan; het is Eeuwig en Alomtegenwoordig.

Het BEGINSEL is *Grenzenloos*; zonder grenzen.

Het BEGINSEL strekt zich dus in alle oneindige richtingen, oneindig uit. Als het beginsel zich in alle richtingen oneindig uitstrekt, dan is hier geen begin of einde aan. Hoe zou je van een oneindig touw het begin, midden of einde kunnen aanwijzen? Dat gaat niet. Het BEGINSEL is op alle manieren oneindig en daarmee onbeperkt; het kent geen beperking. Het is voorbij alles wat wij kunnen verzinnen. Het stijgt uit boven elke vorm.

Ook is het BEGINSEL *Onveranderlijk*.

Het BEGINSEL is onveranderbaar; wij als mensen bijvoorbeeld, kunnen het BEGINSEL niet veranderen. Daarnaast verandert het BEGINSEL zelf ook niet. Het BEGINSEL is op geen enkele manier aan verandering onderhevig. Vanuit een ander perspectief kun je ook zeggen dat het BEGINSEL alle verandering omvat. Iets wat logischer wordt wanneer je bedenkt dat het BEGINSEL Grenzenloos is en Alomtegenwoordig. Geen verandering kan er dan los van staan, want ook dat omvat het BEGINSEL. Daarom is het wellicht beter om te zeggen dat het BEGINSEL boven ver-

andering staat, omdat het ten grondslag ligt aan alles. In dat geval is niets echt 'nieuw', want alles is of was er al deel van. Alleen ervaren we dingen soms als nieuw. Het is vergelijkbaar met dat we niets kunnen uitvinden. We kunnen de dingen alleen ontdekken in het licht van het Onveranderlijke BEGINSEL. De mogelijkheid was er al, wij zagen het alleen niet.

Omdat het BEGINSEL Alomtegenwoordig is, Grenzenloos op alle manieren, er altijd zal zijn, ongeacht wat voor verandering er ooit zal plaatsvinden, kunnen we zeggen dat het alles altijd doordringt. Alles. Al wat bestaat. Jou, mij, de aarde, het totale universum en daaraan voorbij. Met andere woorden, de wereld die we kunnen waarnemen met onze zintuigen, maar ook alles daaraan voorbij. Een allesdoordringend principe, voorbij ruimte, tijd en vorm. Het staat erboven, het is de grondslag voor alles. Dat is een hele uitdaging om te bevatten.

Blavatsky schetst dan dat wij, als beperkt mens, dit Grenzenloze principe onmogelijk in zijn volledigheid kunnen bevatten en verwoorden. Maar, en dit is een hele belangrijke nuancering, dat wil niet zeggen dat we ons er niet mee bezig moeten houden! We kunnen de Grenzenloze realiteit onmogelijk in haar volledigheid bevatten, maar *we kunnen er wel oneindig meer over leren zien en begrijpen*. Op die manier ontrafelen we steeds meer de mysteriën van het leven en alles om ons heen, en komen we steeds dichter bij 'De Theorie van Alles'.

Laten we daarom kijken naar wat Blavatsky nog meer aan hulpmiddelen aanreikt in de Proloog van *De Geheime Leer*, om deze eerste grondstelling wat begrijpelijker te maken voor ons. Verderop beschrijft ze de eerste grondstelling namelijk op net wat andere manieren.

Andere verwoordingen

Ze noemt het ook, op dezelfde blz. 14 van deel 1 van *De Geheime Leer* (Engelse paginering):

... één absolute Realiteit die voorafgaat aan al het gemanifesteerde, beperkte zijn.

Met 'manifestatie' en 'beperkt zijn' worden alle waarneembare en onwaarneembare verschijnselen bedoeld. Alle belichamingen en uitdrukkingsvormen, zoals alle levende wezens bijvoorbeeld een manifestatie zijn, maar ook ideeën die uitgedrukt kunnen worden in woorden. Eigenlijk zegt ze dat er een fundamentele kracht zit achter de vormen, één absolute Realiteit die voorafgaat aan alles.

... de wortelloze wortel van 'alles dat was, is, of ooit zal zijn'.

Zoals het BEGINSEL, de absolute grondslag, Grenzenloos is, zo is die wortel, die absolute Realiteit die voorafgaat aan alles, wortelloos. Het kent geen begin of einde.

Het is eerder 'Zijn-heid' in plaats van 'Zijn' en gaat alle denken en speculeren te boven.

Als het 'Zijn' zou zijn, dan zou dat eerder refereren naar een wezen, maar dat is het BEGINSEL niet. Het wijst op de absolute essentie ervan: 'Zijn-heid'. Het is de Zijn-heid van alles. We hebben het hier dus niet over een levend wezen of over een God, maar over een onderliggend of achterliggend principe. Eén absolute realiteit die Grenzenloos ten grondslag ligt aan alles.

Ondanks dat het ten grondslag ligt aan al wat leeft, inclusief onszelf, is het voor ons dus 'ondenkbaar' en 'onuitsprekelijk', gaat het 'alle denken en speculeren te boven'. Hoe kan dat? Nou, omdat wij, net zoals alle andere manifestaties, schijnbare beperkingen zijn. Om dit iets verder toe te lichten gaan we een klein uitstapje maken.

Illusoire dualiteit

De enige Realiteit is Grenzenloze Eenheid. Alles bestaat uit dezelfde essentie, tot voorbij het allergrootste en allerkleinste aspect waaruit iets is samengesteld.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan ons als mens. Wij zijn oneindig onderdeel van iets groters: de aarde, het zonnestelsel, het melkwegstelsel, tot in het oneindig grote. Maar, wij zijn ook samengesteld uit oneindig kleinere onderdelen: onze cellen, atomen, tot in het oneindig kleine. Om de mens alleen te beperken tot deze uiterlijke reikwijdte zou niet het volledige beeld schetsen. Innerlijk is onze reikwijdte ook Grenzenloos. Bijvoorbeeld ons denken, van de hoogste frequenties waar wij gedachten uit oppikken tot de laagste. Ook die frequenties zijn er Grenzenloos hoger en lager. In manifestatie treedt er een schijnbare dualiteit op in de vorm van hoog en laag; wat we geest en stof noemen. Maar let op, de enige Realiteit is één! Geest en stof zijn dan dus ook geen verschillende dingen, ze zijn exact hetzelfde. Stof kan gezien worden als gekristalliseerde geest en geest als subtiele stof. Dit is een heel fundamentele gedachte om te grijpen.

Leven is als het ware geordend bewustzijn. Het ene wezen geeft 'leiding' aan een ander wezen; is *geest* voor dat andere wezen. Terwijl datzelfde ene wezen gelijktijdig een 'bouwsteen' is voor weer een ander wezen; is *stof* voor

dat andere wezen. Zoals wij als mensen 'bouwstenen' of 'stof' zijn voor het zonnestelsel, maar tegelijkertijd een 'leidende kracht' of 'geest' zijn voor alles wat wij produceren en waar wij uit zijn samengesteld.

Dit geldt voor al wat bestaat. Alles is zowel 'bouwsteen' of 'stof', als 'leidende kracht' of 'geest'. Alles is uiterlijk en innerlijk verbonden, gezamenlijk zijn wij één Grenzenloos leven, één grote samenwerking. Oneindig onderdeel van iets groters, oneindig samengesteld uit iets kleiner. Eén leven.

Hier zijn we ons alleen niet altijd even goed van bewust. In manifestatie vereenzelvigen we ons namelijk met een beperkt deel van deze oneindige Realiteit. Soms beperken we ons bewustzijn tot situaties waarin we ons bevinden, of die te maken hebben met dingen die we persoonlijk prettig of onprettig vinden. Maar we kunnen ons bewustzijn ook uitbreiden tot buiten onszelf, dan identificeren we ons met een 'groter geheel', zoals een familie, organisatie of misschien zelfs de hele wereld.

Wat wij als geheel zien is aan groei onderhevig. Hier kunnen we een steeds grootser beeld van ontwikkelen. Maar, omdat de oneindige Realiteit Grenzenloos is, kunnen we het nooit volledig omvatten. Dit verklaart de woorden van Blavatsky dat het elke menselijke uitdrukking of vergelijking te boven gaat.

Het is als een vis in de oceaan

Heeft de vis begrip van het feit dat hij in de oceaan leeft? Weet hij wat de oceaan is? Kan hij de oceaan beschrijven? Nee, maar het is wel essentieel voor zijn leven, hij kan er niet buiten komen. Hij leeft binnen de wetmatigheden van de oceaan.

Zo leven wij binnen het Ene leven, en zijn wij het Grenzenloze Leven.

Conclusies

We naderen het einde van deze lezing. Tot slot kunnen we een aantal belangrijke conclusies trekken uit deze eerste grondstelling uit de Proloog van *De Geheime Leer* van Blavatsky.

Alles is in essentie Grenzenloos

Alles is in essentie onvernietigbaar

Alles is in essentie verbonden

Alles is in essentie gelijkwaardig

Wanneer we ons realiseren dat ons innerlijk, onze essentie, onze potentie, Grenzenloos en onvernietigbaar zijn, gelijk

en verbonden zijn met leven om ons heen, dan hebben we de meest belangrijke en fundamentele stap gezet.

Deze essentiële visie vormt de basis van waaruit solidariteit, medemenselijkheid en liefderijkheid vloeit, want wanneer je leeft vanuit deze visie, maak je keuzes in lijn met de totaliteit waar je onderdeel van bent. Je hebt vertrouwen in je medemens en je weet dat je medemens zich kan ontwikkelen en verbeteren, want je ziet de grenzenloze potentie in alles en iedereen. Je behandelt iedereen met respect, omdat je ziet dat iedereen over dezelfde potentie beschikt en dus gelijk is. Je gaat op een duurzame manier met je relaties om, omdat je verbonden bent en verder kijkt dan dit enkele leven. Je beweegt met de

natuur mee, want je beseft dat je daar in essentie één mee bent. Je hebt een constructieve houding aangenomen en ondersteunt daarmee de totaliteit. Met deze houding zijn we in staat ons leven met positieve kracht vorm te geven en om een positieve kracht in de wereld te zijn.

Met deze eerste grondstelling kun je een basis leggen voor 'De Theorie van Alles'. Want we kunnen nu de eerste belangrijke vraag beantwoorden 'Wat is alles?':

Alles is in essentie grenzenloos: is er, was er en zal er altijd zijn.

Alles is in essentie één, gelijk en heeft onbegrensde mogelijkheden.

Vragen bij de eerste grondstelling

Als we de grenzenloosheid zijn, als er Eenheid in het leven is, waarom lijken we dat dan vergeten te zijn? Hoe kunnen mensen elkaar zoveel leed veroorzaken?

Gedurende het proces van manifestatie, gedurende het proces van tot aanzijn komen, geboren worden, is er de eerste fase waarin je de lichamelijke kant of beter nog: de voertuiglijke kant, ontwikkelt. De kans bestaat dan dat je je teveel vereenzelvigd met de stofzijde van de natuur. Wij mensen zitten weliswaar nu in de fase waarin we het hoogtepunt van die stoffelijke ontwikkeling achter de rug hebben, maar we zijn nog niet helemaal gericht op de spirituele kant in ons.

We zijn een beetje verdwaald in ons eigen ontwikkelingsproces. We zijn vaak vergeten wie we *werkelijk* zijn. We denken vaak dat we die uiterlijke kant zijn, terwijl we die uiterlijke kant alleen maar moeten gebruiken als voertuig. We zitten, met andere woorden, in een fase in ons ontwikkelingsproces waarin we vergeten zijn wat het werkelijke doel van het leven is. Wij zijn onze richting kwijt.

Het is dus niet uit slechtheid of uit een

ingeboren wreedheid dat mensen vaak dingen doen die iedereen de haren ten berge doen rijzen – zo wreed als het soms is – maar het is uit onwetendheid, omdat we onze werkelijke innerlijke essentie niet voldoende kennen. Maar we zijn op weg om die essentie te *leren* kennen. Dat is de positieve en optimistische boodschap van de Theosofie en iedereen *kan* het in zichzelf herkennen. Daar kunnen we nog aan toevoegen, dat we zo opgaan in de beperkte dagelijkse gebeurtenissen en in de beperkte handelingen die we daarin plegen, dat we ons niet meer realiseren wat de consequenties zijn van ons gedrag en hoe verrijkend ons gedrag wel niet is.

In het boek 'De Stem van de Stilte' staat dat mededogen de Wet der Wetten is. In de eerste grondstelling wordt uitgegaan van grenzenloosheid. Kan je stellen dat die eerste grondstelling ook inhoudt dat mededogen de grondtoon is voor al het leven?

Dat is inderdaad het geval. Naarmate we ons ontwikkelen, zullen we dit ook steeds bewuster gaan inzien. Ons beeld van het geheel is steeds aan groei onderhevig. Als we ons verder ontwik-

kelen, zien we steeds beter hoe alles verbonden is met elkaar. En de innerlijke conclusie die je daaruit kunt trekken, is dat mededogen inderdaad alle dingen doordringt. Dus als het samenwerkingsverband waar je onderdeel van bent steeds groter blijkt te zijn, dan kun je je daar niet aan onttrekken; je speelt er een rol in.

Als mensen in hun kern het Grenzenloze Beginsel zijn, dan is dat wel een heel mooie gedachte, maar het is ook wel erg abstract. We zijn alomtegenwoordig, grenzenloos, onveranderlijk. Is het mogelijk dat ook echt te ervaren? En hoe kan je vanuit dat idee leven of dit idee in je leven vormgeven?

Het grenzenloze ervaren, echt helemaal ervaren, zal nooit kunnen. Maar ik denk wel dat we het *concept* 'grenzenloosheid' kunnen herkennen, maar ook dat in een beperkte vorm, omdat wij zelf beperkt zijn. We zullen daarom ook nooit die grenzenloosheid in zijn volledigheid kunnen zien of ervaren, maar wel het concept ervan, bijvoorbeeld aan de hand van de consequenties eruit, zoals dat we allen verbonden zijn. Het idee dat we onderdeel zijn van iets

groters, en oneindig zijn samengesteld uit iets kleiner, kunnen we concreet herkennen.

We zouden het volgende kunnen overwegen: als het concept van grenzenloosheid juist is, dan moet ik overal die eenheid terugvinden. Oftewel, ik moet verbanden zien in het zonnestelsel, ik moet uitwisseling zien tussen elementen in het zonnestelsel en het melkwegstelsel, maar er moet eveneens een uitwisseling zijn tussen de cellen in mijn lichaam en tussen de atomaire deeltjes die de cellen samenstellen. Als alles een onderdeel van de Eenheid is, moet je overal verbanden en uitwisselingen zien; dit uiteraard binnen ons bereik van bewustzijn.

Daarnaast kun je op elk niveau een besef van eenheid ervaren. We doelen op die mystieke ervaringen die mensen hebben waarin ze opgaan in een groter geheel. Ze zullen iets van het grenzenloze ervaren. Hierover wordt in allerlei heilige teksten gesproken, bijvoorbeeld in de *Bhagavad-Gītā*, als Arjuna voor een kort moment waarneemt wie Krishna werkelijk is. Arjuna ziet dan heelal binnen heelal. Hij heeft een soort oneindigheidservaring. Het is nooit helemaal een ervaring van het grenzenloze, want hoe verheven ook, ze heeft altijd een beperking of grens. Maar het komt erbij in de buurt. Ik verbleef ooit eens op een plek ver van grote steden: kilometers in de omtrek was er niets. Het was een heel heldere nacht. Ik was enorm verbaasd hoeveel sterren je zag. Het was gewoon moeilijk om een zwart plekje te vinden, zoveel sterren zag je. Je ziet dan de samenhang en dat geeft een overweldigende ervaring. Je beseft dat alles in feite met elkaar te maken heeft en als een eenheid functioneert.

Kan het zo zijn dat het Grenzenloze Beginsel gezorgd heeft voor een mani-

festatie van een god?

Het Grenzenloze Beginsel als zodanig kan zich nooit manifesteren, want het is alles wat is. Het kan dus ook nergens voor ‘zorgen’. Je kunt er niets concreets over zeggen. Het is noch gemanifesteerd noch ongemanifesteerd. Toch *is* het alles in essentie, zowel het gemanifesteerde als het ongemanifesteerde.

Dan over die god. Die god is net als alle gemanifesteerde dingen relatief. Een god is een monade, net als wij, zij het dat hij verder ontwikkeld is. Hij staat in relatie tot andere manifestaties: tot hogere en lagere goden, tot mensen. Alles wat gemanifesteerd is, is een monade, die in relatie staat tot andere monaden.

Een god is dus niet, zoals dat vaak wordt voorgesteld, een wezen dat alomtegenwoordig is. Dat is het Beginsel. Wij zijn ten opzichte van minder ver ontwikkelde wezens ook een god. Je ziet: het gaat steeds om samenwerking, om onderlinge verhoudingen.

In de meeste godsdiensten wordt beweerd dat god een spirituele gids is, maar je kunt god ook zien als een grondslag, precies zoals de eerste grondstelling dat doet. Waarom is het nodig dat wij mensen dit beeld verpersoonlijken tot de leiding van een god?

In het algemeen zijn we geneigd om vanuit onszelf te denken. We beschouwen onze persoonlijkheid als het middelpunt van de wereld waaromheen al het andere draait. In onze cursus Anders Denken illustreren we deze gedachte met het bekende feit dat, als we afgaan op onze zintuigen, we denken dat de zon op- en ondergaat, terwijl we weten dat de aarde om zijn as draait.

Dat ‘vanuit jezelf redeneren’ noemen we antropomorfisch denken. Daar bedoelen we mee dat we onze eigen karakteristieken en eigenschappen toeschrijven aan anderen. We interpreteren de ons

omgevende wereld met de ideeën die wij over die wereld hebben. En omdat we het idee van grenzenloosheid niet kunnen vatten, verkleinen we het, verminderen we het als het ware, door er allerlei eigenschappen aan toe te kennen. Eerst zullen dat nog verheven eigenschappen zijn, universele eigenschappen, maar allengs krijgt dat gedegenereerde beeld van grenzenloosheid een baard en heeft het een uitverkoren volk. Zo scheppen we onze eigen god.

We beseffen niet dat alles *in* ons zit, dat wij in de kern goddelijk zijn. Omdat we dat niet beseffen, interpreteren we de grootsheid van het leven, de grenzenloosheid van het leven met onze beperkte visie. We plaatsen het goddelijke buiten ons. Zo scheppen we onze eigen god.

Nu kun je natuurlijk zeggen: waarom gebruiken we dat woord ‘god’ niet om het grenzenloze aan te duiden? Dan sluit je beter aan bij een heleboel mensen, die van god uitgaan. Dat woord god is echter ‘vervuild’ door eeuwenlang antropomorfisch denken en het is precies dit denken dat ervoor gezorgd heeft dat verheven denkbeelden zijn gedegenereerd.

Gelukkig kun je in een hoop religies de oude, spirituele gedachte van grenzenloosheid nog terugvinden. In het Taoïsme spreekt men van TAO, een verwijzing naar het grenzenloze Beginsel. Het oorspronkelijke idee van ‘Allah’ in de Islam duidt eveneens op het Grenzenloze, net als Ain Soph uit de joodse traditie. In het oorspronkelijke, gnostische Christendom werd van ‘God’ gezegd dat het geen eigenschappen heeft, geen wezen is, ofwel een Grenzenloos Beginsel is. Het Buddhisme met zijn idee van de Leegte, verwijst ook naar het Grenzenloze.

Het goed dat we dit beseffen, vooral ook in onze communicatie met onze broeders uit die verschillende gods-

diensten. We kunnen hen wijzen op de kern van hun eigen spirituele traditie.

De conclusie uit het Grenzenloze Beginsel is dat alles grenzenloos is. Betekent dat dan automatisch dat zoiets als 'niets' niet kan bestaan? Dus is 'niets' dan geen onderdeel van het Beginsel?

Dat is een beetje een woordspelletje, maar als je 'niets' definieert als 'niet iets in het bijzonder', dan is dat het Grenzenloze. Er kan echter geen sprake zijn van 'niets' in de zin van dat er iets niet zou zijn, want alles wat er is, is het Grenzenloze.

Als je uitgaat van het Oneindige, zoals we duidelijk stellen in die eerste grondstelling, kan je niet tot de conclusie komen dat er 'niets' zou kunnen zijn. Er is dus altijd 'iets', en als je 'iets' niet meer ziet, dan wil dat niet zeggen dat het er niet is, maar dat het aan ons waarnemingsvermogen is onttrokken. Er bestaat geen vacuüm, iets wat nu volledig door de natuurkundigen wordt onderschreven. Vanuit ons standpunt, vanuit de manifestatievorm die wij thans zijn, zijn er een heleboel dingen niet te zien. Er zijn veel meer dingen die we niet kunnen waarnemen dan er dingen zijn die we wel kunnen waarnemen. Maar ze zijn er wel!

Vonken van eeuwigheid

De eerste, zeer essentiële principiële gedachte van De Theorie van Alles is grenzenloosheid. Immers, volgens de eerste Grondstelling is er een Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos en Onveranderlijk Beginsel. Alles, van het kleinste partikeltje tot de meest uitgestrekte kosmos, alles wat we zien en niet zien, behoort tot, ja, is in essentie de Grenzenloosheid. Maar dit uitgangspunt alleen is nog niet voldoende om alles te kunnen verklaren. Hoe komen de dingen tot aanzijn? Hoe ontstaan universa, werelden, mensen? Met welk doel is alles zoals het is? En verandert er nooit iets?

Er zijn nog twee andere uitgangspunten nodig om dit allemaal te kunnen verklaren. In deze lezing zal ik één daarvan geven, de cycliciteit: het komen en gaan van wezens. In het grenzenloze leven namelijk vinden met de regelmaat van de klok manifestaties plaats, die, hoewel geworteld in het Grenzenloze Leven, als manifestatie beperkt zijn.

De tweede grondstelling

In *De Geheime Leer* wordt dit uitgangspunt als volgt geformuleerd:

De Eeuwigheid van het Universum in toto als een grenzenloos gebied, periodiek 'het speelveld van talloze

Universa die zich onophoudelijk manifesteren en weer verdwijnen', en die 'de zich manifesterende sterren' en 'de vonken van de Eeuwigheid' worden genoemd.

'De Eeuwigheid van de Pelgrim' is als een Oogwenk van het Zelf-Bestaan (Boek van Dzyan).

Het verschijnen en verdwijnen van werelden is als een regelmatig getij van eb en vloed.

Dat is een hele mondvol. We zullen proberen de hoofdelementen uit deze tweede grondstelling te bespreken.

"De Eeuwigheid van het Universum in toto." Wat wordt daarmee bedoeld? In toto betekent 'helemaal', 'in zijn totaliteit'. Ofwel, er wordt gesproken over de enorme uitgestrektheid, de niet te overziene ruimte, en alles wat daarbij hoort. Dat is iets wat in alle eeuwigheden bestaat, er dus altijd is geweest en altijd zal zijn.

Probeert u het zich maar voor te stellen: een 'gebied' – als we dat woord kunnen gebruiken – dat miljarden en miljarden lichtjaren groot is, waarin miljarden galactische stelsels of melkwegstelsels zich bevinden. En nu spreken we alleen nog maar over wat voor ons zintuiglijk waarneembaar is en dat is slechts een dwarsdoorsnee van alle kosmische werelden.

Dat enorme, voor ons niet te vatten ‘gebied’, is periodiek het speelveld van een komen en gaan van universa. Dat klinkt wellicht vreemd, dat een Universum het speelveld is van talloze universa. Er wordt mee bedoeld dat in dit gigantische Universum voortdurend kleinere universa zich manifesteren en zich er weer uit terugtrekken.

Om het in menselijke termen te zeggen: ze worden erin geboren, sterven en trekken zich terug, en worden vervolgens opnieuw erin geboren. Dit is de wetmatigheid van de periodiciteit of cycliciteit.

Universa

Wat zijn dan die universa?

Een universum of een kosmos is een geordend, levend geheel. Feitelijk doet de grootte er niet toe. Zo is ons zonnestelsel met zijn planeten een universum, maar onze melkweg, met zijn miljoenen zonnen, is evenzeer een universum. Maar ook de mens is een universum, een microkosmos. Alle levende wezens zijn dus universa, hoe groot of hoe klein ze ook zijn. En al die levende wezens komen tot aanzijn, verschijnen, zijn een periode actief, en verdwijnen dan of, zoals mensen dat plegen te noemen, ze sterven.

Is er verschil tussen die universa?

Nu komen we op een zeer belangrijke gedachte. Nee, er is geen essentieel verschil tussen die universa. Dat wordt uitgelegd in de volgende gedachte uit deze tweede grondstelling. Die universa worden namelijk ‘vonken van de eeuwigheid’ genoemd. In de theosofische literatuur worden ze ook aangeduid met een andere naam: monaden. Straks zullen we wat meer vertellen over die monaden, maar we kunnen nu alvast zeggen dat deze monaden in essentie grenzenloos zijn, dus altijd geleefd hebben en altijd zullen leven. Elk universum, dus ook de mens, maar evenzeer een dier, een plant, een mineraal is een monade, en is er dus altijd geweest. Er kan dus nooit sprake zijn van schepping in de zin dat iets voor het eerst verschijnt; dat een wezen uit het niets tevoorschijn kan komen. Dat is onmogelijk, want alles is er altijd geweest.

Eeuwige Pelgrim

Het feit dat alle wezens – dus ook wij – er altijd geweest zijn, wordt uitgedrukt in de woorden: eeuwige Pelgrim. Die Pelgrim is de monade, die voortdurend groeit in bewustzijn, in wijsheid. Een belangrijke gedachte die ook in de derde Propositie naar voren komt.

Welnu, al die monaden komen en gaan als de eb en de vloed van de zee. Ze zijn onderhevig aan cycliciteit.

Wat verstaan wij onder een cyclus?

Cycli

Een cyclus is een periodiek terugkerende tijdsperiode waarin een zich ontwikkelend wezen zijn vermogens tot uitdrukking brengt.

Neem als eenvoudig voorbeeld de cyclus van waken en slapen van een mens. Elke ochtend staan we op en begint onze actieve periode. We kunnen gedurende die periode leren, groeien in kennis, vaardigheden, in bewustzijn. Als die actieve periode eindigt, gaan we een periode van rust in: slapen noemen we dat. Om de volgende dag het proces te herhalen, zij het op een iets hoger niveau, aannemende dat we de vorige dag iets geleerd hebben.

Wat voor een mens geldt, geldt voor alle monaden: zonnestelsels, planeten maar ook atomen, noem maar op. Alle manifestaties zijn monaden, en overal geldt dat monaden zich cyclisch manifesteren.

Er is dus bij elke cyclus een afwisseling van een periode van activiteit en rust. De tijdspanne waarin dit plaatsvindt verschilt. Een cyclus van de vier seizoenen duurt logischerwijs 365 dagen, terwijl die van dag en nacht 24 uur duurt. In de atomaire werelden zul je cycli van fracties van seconden tegenkomen, terwijl in de kosmische cyclus dat wel kan worden uitgedrukt in miljarden jaren. Maar de basisgedachte is overal dezelfde: de afwisseling van activiteit en passiviteit.

De overgang naar activiteit noemen we geboorte — of ontwaken; die naar de rust heet sterven of inslapen.

We zouden talloze voorbeelden kunnen geven van cycli: slapen en waken, de vier seizoenen, de maanfasen, eb en vloed, het kloppen van het hart.

De monade, het levende wezen, gaat steeds van een actieve periode (voor mensen is dat een incarnatie) over naar een passieve periode. Die transitie noemen we ‘sterven’. De dood is echter geen afwezigheid van leven, maar een andere, een passieve fase, waardoor een monade trekt. Vervolgens is er weer een overgang naar actief zijn. Die overgang noemen we geboorte.

Als we ons maar steeds realiseren dat achter of in een cyclus bewustzijn werkt, een monade werkzaam is. Ofwel: het zijn monaden die zich voortdurend cyclisch manifesteren. Laten we daarom wat dieper ingaan op deze ‘vonken van de eeuwigheid’.

Monaden

Monaden zijn ondeelbare eenheden. Ze zijn weerspiegelingen van het Grenzenloze en zijn daarom in hun kern ook grenzenloos. Uitgaande van het Grenzenloze, Alomtegenwoordige, Eeuwige en Onveranderlijk Beginsel uit de

eerste grondstelling, zijn monaden evenzeer grenzenloos. Immers, alles behoort tot het Beginsel.

Als vonken van de eeuwigheid hebben ze alle essenties in zich van wat we overdrachtelijk het Centrale Grenzenloze Vuur kunnen noemen. Of om het in een andere beeldspraak uit te drukken: elke monade is een golfje, een rimpeling in de Grenzenloze Oceaan van ZIJNHEID. Als golf maakt het deel uit van die Oceaan en is het alles wat die Oceaan is. Daarom kun je ook van monaden zeggen dat ze Alomtegenwoordig zijn. Dat wil zeggen dat ze overal zijn. Ze nemen niet zozeer een plaats in. Van monaden wordt gezegd dat de omtrek nergens en het centrum overal is. Ze zijn eeuwig. Ze zijn dus niet geschapen, kunnen ook niet sterven in de absolute zin van het woord. Ze zijn er altijd geweest en zullen er altijd zijn.

Verder zijn monaden grenzenloos. Ze hebben in essentie alle potenties en mogelijkheden in zich. Er is geen vermogen dat u of ik, maar ook een dier, een plant, niet in ons hebben. Of we dat vermogen ontwikkeld hebben – dus actief gemaakt hebben – dat is een andere zaak.

Dan komt een moeilijke gedachte. Monaden zijn onveranderlijk. En toch veranderen ze voortdurend. Hoe moeten we dat zien? Welnu, in essentie zijn ze het Grenzenloze zelf, en dat kan nooit veranderen. Toch veranderen ze steeds. En daarmee bedoelen we dat ze steeds van de ene toestand naar de andere overgaan. Dat blijkt ook wel uit het feit dat ze zich voortdurend cyclisch manifesteren. Hun veranderlijkheid bestaat daarin, dat ze steeds meer uitdrukking geven aan het ONVERANDERLIJKE *per se*, ofwel aan de Grenzenloosheid.

Ten slotte is er nog een heel belangrijke gedachte ten aanzien van monaden: ze zijn in essentie één en staan altijd in relatie tot elkaar. Sterker nog: ze zouden zich niet kunnen manifesteren zonder andere monaden.

Toch verschillen monaden ook van elkaar. In de theosofische literatuur vind je daarom termen als menselijke monade, goddelijke monade, dierlijke monade. Hoe kunnen we dat verklaren, als elke monade in essentie hetzelfde is als welke andere dan ook?

Uitwickelingsstadium

De verklaring ligt in het feit dat niet elke monade dezelfde vermogens, dezelfde kwaliteiten uit zichzelf heeft gewikkeld, uit zichzelf heeft gehaald. We gebruiken met opzet het in deze context wellicht vreemd klinkende woord ‘uitwikkelen’, omdat dat precies het proces aangeeft. Uit de oneindige vermogens die in de monade ‘ingepakt’ zijn, wikkelt de monade vermogens uit; ofwel maakt ze actief.

Om dit te verduidelijken: neem twee min of meer op elkaar lijkende zaden van een zonnebloem. Zet de ene in maart in een potje. Al snel komt er een stengel, dan verschijnen er blaadjes. Doe de andere pas in mei in een potje, wacht een paar dagen en je ziet een heel klein puntje boven de aarde uitkomen. Verschilt dit nog nauwelijks zichtbare plantje nu van de andere, die ondertussen al bijna een zonnebloem is geworden? Nee, hij verschilt slechts in uitwickelingsstadium.

Wij plegen een monade te benoemen naar zijn uitwickelingsstadium. Dus als een monade het dierlijke in zich aan het uitwikkelen is, dan spreken we over een dierlijke monade. Trekt hij door het menselijke gebied, ontwikkelt hij dus het menselijke – het denken – dan wordt hij een menselijke monade genoemd. Enzovoort.

Maar in essentie zijn alle monaden hetzelfde. Ze zijn identiek aan elkaar. Dat besef doet ons ethisch besef groeien. We zullen dan nooit mensen minachten of discrimineren en het doet ons ook heel anders tegen dieren aankijken.

Ontstaan van cycli

Als we nu de ideeën over monaden en cycli met elkaar in verband brengen, dan krijgen we een beter inzicht in zowel een monade als een cyclus. Hoe ontstaat namelijk een cyclus?

Er is een wisselwerking tussen de verschillende monaden. Die wisselwerking ontstaat enerzijds omdat er verschil in ontwikkeling is, maar anderzijds ook omdat er een karakteristieke overeenkomst is tussen die monaden.

Laat ik het proberen te verduidelijken met de geboorte van een mens; een voorbeeld dat voor ons altijd het gemakkelijkst is, omdat wij immers mensen zijn. Wat gebeurt er dan als een mens geboren wordt? De menselijke monade heeft zijn periode van rust gehad en ondervindt een aantrekkingskracht naar een gemanifesteerd bestaan, precies zoals we na een nachtrust weer wakker worden. We kunnen nu niet diep ingaan op die drang, maar die heeft alles te maken met de vorige fase in de cyclus: het vorige leven dus.

Welnu, de menselijke monade heeft om geboren te kunnen worden, om weer actief te zijn, een lichaam nodig, of beter gezegd: een voertuig, want behalve het fysieke lichaam zijn er nog andere voertuigen die vereist zijn om zich te kunnen manifesteren.

Nu zeiden we dat alles een monade is. Dus als we ons, om het gemakkelijk te houden, beperken tot het menselijke lichaam, dan is dat opgebouwd uit ontelbare monaden: de cellen, de moleculen, de atomen die het lichaam samen-

stellen. Laten we ze voor het gemak even ‘voertuiglijke’ of ‘stoffelijke’ monaden noemen. Ze zitten nog lang niet op het ontwikkelingsniveau van een menselijke monade. Toch hebben ze in zeker opzicht eenzelfde karakteristiek. Ze zijn als het ware in dezelfde toon gestemd, zij het niet in hetzelfde ‘octaaf’.

Wisselwerking tussen monaden

Het is dus door deze wisselwerking tussen de menselijke monade en de meer stoffelijke monaden dat de cyclus van een mensenleven ontstaat.

Het is misschien moeilijk voor te stellen, maar wij, menselijke monaden, spelen in feite net zo’n rol ten opzichte van de monaden die veel verder ontwikkeld zijn dan wij en die we goddelijke monaden kunnen noemen. De goden, die monaden die universeel bewustzijn aan het ontwikkelen zijn, hebben in gelijke mate ons nodig om zich te manifesteren, als wij de ten opzichte van ons minder ver ontwikkelde monaden nodig hebben.

U ziet: de gehele natuur geeft blijk van een schitterende en majestueuze samenwerking.

Die samenwerking en wisselwerking tussen monaden houdt zeker niet op als de mens geboren is. Natuurlijk blijft zijn lichaam intact en moet hij blijven samenwerken met die minder ver ontwikkelde monaden. Maar voor zijn groei, zijn ontwikkeling van *meer* bewustzijn, heeft hij andere monaden nodig. Dat zijn in de eerste plaats zijn medemensen, zijn medepelgrims. We leren van elkaar. Vooral ook mensen die verder ontwikkeld zijn, onze leraren, zijn nodig. Wat minder bekend is, is dat een mens ook de monaden boven het mensenrijk nodig heeft, die als het ware het geestelijke voedsel geven dat de menselijke monaden moeten verteren, opdat ze verder groeien.

Zo doet een mens in samenhang met anderen steeds ervaring op tijdens de actieve periode van de cyclus; hij verwerkt die ervaring tijdens de rustperiode.

Daarom zou je cycliciteit niet zozeer moeten opvatten als het ronddraaien in cirkels, want dan vergeet je het element groei. Je gaat weliswaar in cirkels, maar net als bij een wenteltrap, ga je in cirkels omhoog. Ofwel, het proces van verschijnen en verdwijnen leidt ertoe dat een monade steeds meer vermogens uitwikkelt uit zichzelf. De pelgrim groeit in bewustzijn.

Samenwerking tussen monaden van verschillend niveau

Er is dus altijd samenwerking tussen monaden. Ze kunnen niet leven of bestaan zonder andere monaden. Er bestaat

geen isolement. Zuivere individuele groei is daarom onmogelijk. Een belangrijk gegeven voor onze levenshouding. Samenwerking bestaat vooral ook omdat er tussen monaden verschillen in niveau zijn, zoals we gezien hebben. Ook daaruit zouden we een belangrijke conclusie kunnen trekken voor de praktijk van ons leven.

Verder hebben we vastgesteld dat er zowel ten opzichte van de mens verder ontwikkelde en minder ver ontwikkelde monaden zijn. Die eerste groep noemen we geestelijke monaden; de tweede groep bestaat uit wat voor ons materiële monaden zijn. Maar in essentie zijn ze hetzelfde. Geest en stof zijn dus relatieve begrippen. Geest en stof zijn één. Het zijn twee fasen van hetzelfde leven en afhankelijk van je eigen ontwikkelingsgraad noem je iets geestelijk of stoffelijk. Vergelijk het met de aggregatietoestanden in de scheikunde. Waterdamp, vloeibaar water en ijs is in essentie hetzelfde: H₂O. Alleen de toestand waarin het verkeert, verschilt. Zo is wat wij materie en wat we geest noemen hetzelfde LEVEN; alleen verkeert het in andere toestanden. Menselijke monaden – dat zijn dus monaden die door de fase menselijke ontwikkeling trekken – hebben als gemanifesteerde wezens zowel een geestelijk als een stoffelijk element. We kunnen kiezen welke kant in ons we laten prevaleren. Opteren we ervoor om vooral in de geestelijke kant te leven, dan zal ons ontwikkelingsproces – ofwel: onze bewustzijns groei – voorspoedig verlopen. We zullen steeds beter in staat zijn het menselijke bewustzijn tot uitdrukking te brengen. In de volgende lezing wordt hier dieper op ingegaan.

Consequenties

Ten slotte willen we een paar consequenties laten zien van de eerste en tweede grondstelling, die in verband met De Theorie van Alles erg belangrijk zijn. Als we op basis van de eerste twee grondstellingen ons leven zouden inrichten – en dan hebben we de derde nog niet eens besproken – dan zou de samenleving er heel anders uitzien. Wat zijn die consequenties?

Ten eerste: er is geen absoluut eindpunt. We kunnen altijd groeien. Fouten die we in dit leven gemaakt hebben, kunnen we in een volgend leven herstellen.

Verder: monaden – dus wij mensen ook – zijn altijd verschillend van elkaar. Dat maakt het leven ook rijk en mooi en daardoor kunnen we – als we onze talenten inbrengen in het geheel – ook gezamenlijk groeien. Maar we zijn ook gelijk. Immers, we zijn allen monaden. De een is dus nooit meer waard dan de ander.

Een andere consequentie: we hebben grenzenloze poten-

ties. We zijn edele wezens. We kunnen een schitterende samenleving opbouwen. Ieder van ons kan tot een groots begrip komen van de kosmische wetmatigheden, kan zijn bewustzijn vergoddelijken, tot kosmische proporties uitbreiden.

Daarvoor hebben we elkaar nodig. We kunnen als een op zichzelf staand wezen ons bewustzijn niet verder uitwikkelen. Hoe onnatuurlijk is daarom zelfzucht! Hoe onwetend zijn daarom mensen die zichzelf, hun familie, hun groep of land meer rechten en meer rijkdom toekennen dan anderen, want isolement bestaat niet. Het gevoel van afgescheidenheid – denken dat je anders, beter bent dan anderen – is daarom het meest onnatuurlijke ge-

voel. Alles bestaat met en in elkaar. Er is sprake van een allesomvattend Levensweb waar we allen integrerende onderdelen van zijn.

Ten slotte: samenwerking is een feit in de natuur. We moeten daarom onszelf inbrengen in het grote geheel, maar ook ervoor zorgen dat anderen dat ook kunnen doen.

We willen afsluiten met een tweede bouwsteen voor De Theorie van Alles:

Wie zijn we? Grenzenloos bewustzijn.

Waar komen we vandaan? Cyclische continuïteit: we zijn er altijd al geweest en zullen er altijd zijn.

Vragen bij de tweede grondstelling

Monaden worden onveranderlijk genoemd, maar tegelijkertijd wordt ervan gezegd dat ze voortdurend veranderen. Hoe kan dat?

Dat is inderdaad een grote paradox. Een paradox wil evenwel niet zeggen dat iets niet waar is, maar dat het een tegenstrijdigheid *lijkt* voor de persoonlijkheid, voor degene die niet verder kijkt dan zijn neus lang is. We moeten er dus diep over nadenken.

Welnu, elke monade is in essentie grenzenloos. Alles is in essentie grenzenloos. En de grenzenloosheid is onveranderlijk, want zou het grenzenloze kunnen veranderen, dan werd het iets wat het voorheen niet was. Dan zou er een grens zijn en de grenzenloosheid kan logischerwijs geen grens hebben. Maar als een monade gemanifesteerd is, dan zal zo'n monade zich ontwikkelen. Ze is bezig uit te pakken, uit te rollen wat er in zit. Dat is een proces dat tot in alle eeuwigheden voortduurt. Dit houdt in dat die monade als gemanifesteerd wezen voortdurend verandert, voortdurend groeit, voortdurend meer uit zichzelf haalt, voortdurend meer actief maakt van het onveranderlijke Grenzenloze.

Je zou het zo kunnen zeggen: alles wat gemanifesteerd is, verandert steeds, groeit steeds, maar in het hart van zijn hart, in de kern van zijn kern is alles de grenzenloosheid en die is onveranderlijk. Het grenzenloze is het oneindige potentieel, het onuitputtelijke potentieel en een gemanifesteerd wezen is steeds bezig meer van dat potentieel uit te drukken, te doen manifesteren; het maakt dus steeds meer van wat in zijn hart is, actief.

Daarbij moet je nog iets belangrijks overwegen. Monaden zullen altijd met andere monaden moeten samenwerken. Ze zullen met minder ver ontwikkelde monaden moeten samenwerken, willen ze hun vermogens tot uitdrukking kunnen brengen. Die samenwerking verandert eveneens voortdurend. Als je leert, betekent het dat je meer gevorderde monaden tot je aantrekt waarin je jezelf kunt uitdrukken. Dit gebeurt bijvoorbeeld met ons lichaam, waarin een constante instroom en uitstroom van cellen plaatsvindt, en van de wezentjes die de cellen samenstellen. Die wezens verblijven een poosje bij ons; sommige zijn slechts zeer tijdelijke gasten. Dat uiterst dynamische pro-

ces is onophoudelijk aan verandering onderhevig.

In de tweede lezing werd gezegd dat isolement niet bestaat. Hoe beoordeel je dan bijvoorbeeld groepen Indianen die heel erg in een isolement in het oerwoud van de Amazone leven?

Ik denk dat de Theosofie aantoont dat er een principiële eenheid is en dat het individu zich heel makkelijk in allerlei situaties kan afscheiden, zich kan verbinden met heel beperkte situaties. Bij een voetbalwedstrijd lopen er 22 man op het veld en je bent maar voor 11. Dat is een goed voorbeeld van afgescheidenheid op dat moment.

Het gevoel van afgescheidenheid heeft dan ook een aantal fasen: je kan je als individu helemaal los wanen van alle anderen; je kan ook als stad of als natie of als land denken dat jouw stad of land anders is dan de andere landen. De mensen die in zo'n land of werelddeel wonen zijn onderhevig aan wat je een collectief gevoel van afgescheidenheid kunt noemen. Het is onze opdracht om steeds meer en steeds beter in staat te zijn alle grenzen in ons bewustzijn te laten varen, zodat je je niet alleen één

weet met alle Nederlanders, maar één weet met *alle* wereldburgers. Zelfs dit kan je dan verder uitbreiden, want alle dieren en planten en mineralen horen er ook bij. In essentie zijn ook zij monaden. Dus we moeten proberen ons bewustzijn steeds verder uit te breiden. Nu kan het zo zijn dat je in een afgeschermd omgeving woont, zoals in het genoemde voorbeeld van een volk in de Amazone. Die mensen kennen misschien geen andere culturen; hun grens is hun leefgebied. Als ze zich echter in dat leefgebied één weten met alles wat ze kennen, dan is dat op dat moment voor hen het meest haalbare. Dus ze leven weliswaar *schijnbaar* gescheiden van andere mensen, maar in hun denken kunnen ze zich één weten met alles wat zij kennen. Dat is natuurlijk beperkt, maar geldt zoiets ook niet voor ons? Wij hebben ook grenzen in ons bewustzijn, maar we kunnen ons wel één weten met alles wat wij kennen. Daarbij moet je je ook het volgende realiseren. Zo'n groep mensen in het oerwoud leeft wellicht fysiek gescheiden van anderen, maar feitelijk is dat niet zo. Ze behoren tot dezelfde mensheid, dezelfde planeet, hetzelfde zonnestelsel. Door hen stroomt hetzelfde Universele Leven als door ons. Feitelijk is het onze taak ons bewustzijn steeds verder uit te breiden en onze grenzen te doorbreken. Als ik mezelf als voorbeeld mag nemen, dan kan ik gemakkelijk vaststellen dat de laatste veertig jaar waarin ik de Theosofie heb bestudeerd, ik er steeds meer ben achter gekomen dat er ergens in mijn bewustzijn een bepaalde grens was, die ik door verdere studie van de Theosofie heb weten te doorbreken. Daardoor heb ik steeds meer inzicht gekregen in hoe groots alles is, hoe ver het bewustzijn kan reiken en dat elke grens in feite een illusie is. Dat is een proces dat we voortdurend in ons zelf kunnen blijven

ontwikkelen. Dat is iets heel moois, want je opent steeds meer poorten in je bewustzijn, je krijgt daardoor steeds meer inzicht hoe de wetmatigheden in de kosmos zijn.

U sprak over onvernietigbaarheid. Wat doet dan het element vuur? Vuur vernietigt toch alle stoffelijke manifestaties? Kun je dan zeggen dat as leeft, want dat waait weg? Hoe zit dat precies?

Je moet vernietiging door vuur, en trouwens bij elke vorm van vernietiging, niet opvatten alsof iets volledig zou verdwijnen, alsof het ophoudt te bestaan. Wat plaatsvindt is dat de samenstelling ervan oplost. Gottfried de Purucker zegt dat als zelfs het minste atoompje vernietigd zou kunnen worden, het hele Universum ineens zou storten tot een ontastbaar niets.

Wat er in feite bij verbranden of bij andere vormen van vernietiging gebeurt, is dat een voorwerp of een lichaam wordt opgelost in de ontelbare onderdelen waaruit het samengesteld is. Geen van die onderdeeljes kan echter volledig vernietigd worden. Van die onderdeeljes kan alleen de uiterlijke kant verloren gaan, maar de achterliggende kracht van zo'n onderdeelje, het bewustzijn erachter, blijft altijd bestaan. Die is onvernietigbaar.

Bovendien komt die samenstelling van wezens, ervan uitgaande dat alles cyclisch is, ook weer terug in een nieuwe cyclus. Als je bijvoorbeeld praat over de geboorte en het sterven van een mens, dan verzamelt een mens – de menselijke monade – bij het geboorteproces weer alle celwezens en atoomwezens die hij bij het sterven losgelaten had. Hij trekt ze weer aan, zodat het lichaam weer gevormd kan worden. Dat lichaam is dus voor het grootste deel samengesteld uit de wezens waarmee een mens in zijn vorige incarnatie ook samenwerkte. Ze hebben een bepaalde karakteristiek

die bij die mens past. Als hij sterft, zal hij die wezens weer achter zich laten, enzovoort.

Hieruit kan je dus concluderen dat de samenwerking die je hebt opgebouwd ook niet zomaar is af te breken. Er is een consequentie aan die samenwerking.

Samenwerken: groeien in eenheid

In onze presentatie over De Theorie van Alles hebben we tot nu toe twee belangrijke vragen kunnen beantwoorden aan de hand van de eerste en tweede grondstelling van de Theosofia.

In de eerste lezing 'Grenzenloos Leven' heeft Lalibel Mohaupt verteld wat alles in essentie is: alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk. In beginsel is alles in essentie EEN, gelijk en onbegrensd. In de workshop hebben we ervaren hoe zinvol het is om hierover na te denken. Enerzijds relativeert het de beperkingen in ons huidige bestaan, anderzijds biedt het altijd een breder, dieper en verder reikend perspectief in het hier en nu.

In de tweede lezing 'Vonken van eeuwigheid' heeft Barend Voorham verteld waar alles vandaan komt en naartoe gaat. De grenzenloze vonken van eeuwigheid of monaden manifesteren zich cyclisch op alle gebieden. Het is een eeuwige adem van verschijnen en verdwijnen, activiteit en rust, geboren worden en sterven. En altijd in samenwerking.

De volgende belangrijke vragen die een Theorie van Alles moet beantwoorden zijn: Waartoe leidt alles? Is er een begin of einde? Kun je het leven sturen en hoe werkt

dat? Wat is de zin ervan?

Dit komt allemaal aan bod bij de derde grondstelling. Vanaf hier wordt het nog concreter: hoe verhouden we ons tot al het andere Leven, hoe ontwikkelen we ons en waartoe?

Daarbij bouwt deze grondstelling natuurlijk voort op de eerste twee grondstellingen.

Laten we eerst weer even samen lezen hoe deze in *De Geheime Leer* verwoord staat.

De derde grondstelling

De fundamentele gelijkheid van alle Zielen met de Universele Over-Ziel, die zelf een aspect is van de Onbekende Wortel; en de verplichte pelgrimstocht voor iedere Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Cyclus van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet gedurende het hele tijdperk.

We zullen deze derde grondstelling stap voor stap toelichten, waarbij we er drie kerngedachten willen uitlichten.

Ten eerste: de fundamentele gelijkheid waar de derde grondstelling mee begint. Wat betekent dit precies? Gelijkheid is een heel actueel thema. De

derde grondstelling voegt nog wel wat dimensies toe om dit echt scherp te krijgen.

Ten tweede is er sprake van een hiërarchische structuur, een hiërarchisch levensweb. Daarbij speelt ook het begrip emanatie een rol. Dat zullen we verder uitleggen. Het is de basis voor natuurlijk leiderschap, gezamenlijke groei en ontwikkeling.

De derde en laatste kerngedachte waar we bij willen stilstaan, is zelf teweeggebrachte uitwikkeling. Het gaat over de evolutionaire pelgrimstocht die elke ziel, elk van ons, gaat. Het is de basis voor vrijheid, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

Fundamentele gelijkheid

We beginnen bij de kerngedachte van fundamentele gelijkheid. Laten we opnieuw de zin uit de derde grondstelling lezen die hierover gaat.

De fundamentele gelijkheid van alle Zielen met de Universele Over-Ziel, die zelf een aspect is van de Onbekende Wortel.

Je ziet dat hierin sprake is van drie niveaus:

Het eerste niveau is de zogenaamde Onbekende Wortel. Dit is een verwijzing naar de eerste grondstelling, het grenzenloze Beginsel.

Het volgende niveau is dat van de Universele Over-Ziel, een aspect van eerstgenoemde, staat er. Oftewel: de Universele Over-Ziel is een aspect van het grenzenloze Beginsel: een top-Ziel of bron-bewustzijn binnen wiens sfeer de Zielen zich verder uitwikkelen. De Over-Ziel is een monade die verder is in het tot uitdrukking brengen van zijn universele kwaliteiten, de top van een bepaalde hiërarchie. De Over-Ziel doorstraalt de volledige hiërarchie met deze kwaliteit.

Het derde niveau is de Ziel. En met Ziel met hoofdletter wordt hier ook weer de monade bedoeld.

De Over-Ziel is volledig verbonden met alle monaden binnen zijn speelveld, en vice versa zijn alle monaden in zijn sfeer verbonden met hem als bron, top of oergrond. Elke Ziel is te zien als een kind-monade van de Over-Ziel als oudermonade.

De fundamentele gelijkheid is in feite al te concluderen op basis van de eerste en tweede grondstelling. De cyclisch manifesterende sterren, pelgrims of monaden zijn vonken van hetzelfde grenzenloze vuur en hebben dus dezelfde grenzenloze potentie. De derde grondstelling voegt ech-

ter ook toe dat er een hiërarchisch verband bestaat tussen Over-Ziel en Ziel. Deze hiërarchie betekent echter niet dat de Ziel in essentie minderwaardig, ondergeschikt of ongelijk zou zijn aan de Over-Ziel, net zomin als een kind minderwaardig is ten opzichte van zijn ouders. Ze zijn fundamenteel gelijk.

En uitgaande van grenzenloosheid of oneindigheid is er niet één, maar zijn er talloze hiërarchieën. Denk maar aan de opbouw van de natuur, van microkosmos tot macrokosmos: een atoom dat onderdeel is van een molecuul, een molecuul van een cel, een cel van een lichaam, een lichaam van een natuurrijk, een natuurrijk van een planeet, een planeet van een zonnestelsel, een zon of ster van een sterrenstelsel, et cetera. Op elk niveau kun je Zielen en Over-Zielen benoemen. De Ziel of monade van een menselijke cel is te zien als een Over-Ziel voor de wezens binnen zijn sfeer. Deze cel zelf is op zijn beurt ook weer een Ziel die zich binnen de sfeer ontwikkelt, waarvan wij mensen de Over-Ziel zijn. Dus ook in die zin is elk wezen Ziel en Over-Ziel tegelijk en is er dus sprake van fundamentele gelijkheid.

Maar er is nog meer te zeggen over de fundamentele gelijkheid, want het heeft niet alleen betrekking op wat een wezen in essentie is, maar ook op de natuurwetten die gelden voor de wezens op hun evolutietocht. Laten we weer even teruggaan naar de tekst.

Cyclische en Karmische wet

We lezen: “en de verplichte pelgrimstocht voor iedere Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Cyclis van Incarnatie (of ‘Noodzakelijkheid’) in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet gedurende het hele tijdperk.” Naast de verplichte pelgrimstocht voor iedere Ziel, waar we later nog op terugkomen, wordt hier gesproken over “in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet”. Ook dit geldt dus voor elke Ziel. Wat houdt deze wet in? Wat betreft de cyclische wet kunnen we kort zijn en verwijzen naar de vorige lezing. Al het leven beweegt zich cyclisch, hebben we verteld. In feite is het karmische een ander aspect van het cyclische.

Het refereert aan het begrip karma, dat letterlijk handeling betekent. Het is het principe van oorzaak-gevolg, waarbij de karakteristiek van de handeling altijd terugkeert in het gevolg. Deze wet is een natuurlijk gevolg van de eenheid van al het leven. Zoals elke beweging van de vis in de oceaan invloed uitoefent op uiteindelijk die hele oceaan, maar tegelijkertijd ook een reactie teweegbrengt vanuit de oceaan op de beweging van de vis – waardoor

hij kan zwemmen – zo heeft ook elke handeling, ja zelfs elke gedachte van ons, zijn uitwerking op het geheel en brengt vroeg of laat een passend gevolg teweeg. Is onze gedachte of handeling in lijn met het geheel, dan is die reactie harmonieus. Is die in tegenstrijd met het geheel, dan zal het een reactie zijn om de harmonie te herstellen. Denk aan een jazzimprovisatie. Je creëert samen een bepaalde harmonie. In een solo heb je de vrijheid om de eigen toon te zetten, maar met je medemuzikanten keer je altijd weer terug naar het akkoordenschema. Tenminste als je op de lange termijn in de band wil blijven. In dit voorbeeld zie je meteen de verwevenheid met cyclischeit. Het ritme en het aantal maten bepalen het moment waarop je weer een bepaald akkoord kunt aanslaan. Een ander voorbeeld: wil je als surfer een golf pakken in de zee, dan moet je op het juiste moment snelheid maken en op de plank gaan staan. Vanuit de cycliciteit in ons leven kan het betekenen dat er incarnaties passeren, voor het juiste moment komt om een bepaalde karmische ontwikkeling of les door te maken.

Deze wet laat zien dat het universum in en in rechtvaardig is. Er is geen enkel wezen, geen enkele Ziel of Over-Ziel die kan ontsnappen aan de gevolgen van zijn daden. Of positief gesteld: elke gedachte of handeling, gezien of ongezien, ten dienste van het geheel, zal vroeg of laat een harmonieus gevolg geven dat je dichterbij het geheel brengt. Juist omdat we in essentie ook dat geheel zijn. Om met Martin Luther King te spreken: de morele arm van het universum is lang, maar hij buigt richting rechtvaardigheid.⁽¹⁾

We zien dus dat de fundamentele gelijkheid niet alleen opgaat voor wat elk wezen in essentie is, maar ook voor wat elk wezen te doen heeft om te evolueren: de verplichte pelgrimstocht volgens Cyclische en Karmische wet. In andere woorden: voor elk wezen geldt dezelfde universele wet, zonder uitzondering. Daarom verwoorden we de derde grondstelling ook wel als ‘zo boven, zo beneden’. Het betekent ook dat je aan de hand van het herkennen van de universele wetmatigheid kunt herleiden hoe het op elk niveau van de kosmos werkt. We kunnen hier niet uitgebreid op ingaan, maar het is heel interessant en leerzaam om eens na te denken wat bijvoorbeeld de jeugd van een planeet betekent, of de puberteit van een beschaving. De fundamentele gelijkheid van alle wezens is een algemeen herkende universele en ethische waarde, waar nog veel winst in te behalen valt. Het is de basis voor rechtvaardigheid. We weten allemaal welke ongelijkheid er nog tussen mensen bestaat in kansen, bezit, kleur, ras,

geslacht, rechten et cetera. Maar dit kun je ook door-trekken naar hoe we bijvoorbeeld dieren behandelen of ingrijpen in ecosystemen.

De samenhang in de natuur en onze verantwoordelijkheid daarbinnen wordt nog duidelijker als we stilstaan bij de volgende kerngedachte.

Hiërarchisch levensweb

En die kerngedachte is: het hiërarchisch levensweb en het proces van emanatie. We hebben de hiërarchie in de derde grondstelling al aangestipt door de samenhang te laten zien tussen Over-Zielen en Zielen, beiden aspecten van de Onbekende Wortel of de grenzenloosheid.

We willen nu verder ingaan op deze samenhang en dan komen we op het begrip emanatie. Eigenlijk komt dit begrip al in een voetnoot bij de tweede grondstelling in *De Geheime Leer* aan de orde. We citeren:

‘Pelgrim’ is de benaming die wordt gegeven aan onze Monade (de twee in één) gedurende haar cyclus van incarnaties. Zij is het enige onsterfelijke en eeuwige beginsel in ons, omdat zij een ondeelbaar onderdeel is van het integrale geheel – de Universele Geest [ook te lezen: Over-Ziel; EB], waaruit zij emaneert en waarin zij aan het eind van de cyclus wordt opgenomen. Als men zegt dat zij uit de ene geest emaneert, moet men een onbeholpen en onjuiste uitdrukking gebruiken, bij gebrek aan meer geschikte woorden in het Engels.

Het is dus niet helemaal de juiste uitdrukking, maar emanatie is het woord dat het proces van geboorte van monaden of Zielen, van groot tot klein, van macrokosmos tot microkosmos, van ster tot atoom, het dichtst benadert. Wat betekent dit woord emanatie?

Het betekent letterlijk uit-stromen of uit-vloeien. De ‘Over-Ziel’ als bron van bewustzijn straalt een magnetisch speelveld uit – of is dat eigenlijk – waarin continu ‘lagere’ Zielen of monaden zich manifesteren die daardoor de mogelijkheid tot zelfstandige ontwikkeling hebben.

Als voorbeeld kun je denken aan de zon die continu zijn stralen uit laat stromen of vloeien. Nu is het interessant om even stil te staan bij wat zo’n zonnestraal eigenlijk is, want er zitten veel aanwijzingen in voor de Ziel die je kunt zien als zo’n straal van de Over-Ziel.

Ten eerste is een straal niet los te zien van de zon. Je kunt hem bijvoorbeeld niet afknippen. Zo zijn ook Zielen en Over-Ziel onlosmakelijk verbonden.

Alles binnen de reikwijdte van de zon wordt door de

stralen beschenen. Verder wordt de straal pas zichtbaar op het moment dat er iets is waarin hij zich kan reflecteren. Denk aan deeltjes in de lucht of een oppervlak. Toegepast op monaden houdt dat in dat zij, om uiterlijk actief te zijn, een instrument of lichaam nodig hebben om zich te manifesteren. Pas als manifestatie herkennen we de monade dan als schijnbaar afzonderlijk wezen, maar zoals een lichtstraal het licht van de zon zichtbaar maakt, is een monade ook een weerspiegeling van de Over-Ziel. Op het moment dat een straal ergens op reflecteert, valt hij ook weer uiteen in allerlei substralen; denk aan de reflectie van de zon op glas of een spiegel. Elke monade is de bron van een spectrum van verschillende kind-monaden. En elke straal bestaat uit deeltjes, fotonen, die na een lange cyclus uiteindelijk weer terugkeren tot de bron, de zon waaruit ze zijn voortgekomen. Zoals ook de monaden uiteindelijk terugkeren tot de Over-Ziel als bron. De Pythagoreërs vatten dit begrip samen in een beeld dat de tetraktys wordt genoemd.

Je ziet hier een Over-Ziel, top of bronwezen, binnen wiens sfeer of speelveld op verschillende niveaus andere Zielen, monaden of wezens tot aanzijn komen en hun bestaan hebben.

Vanuit de oneindigheid gezien is zo'n top met zijn hiërarchisch levensweb onderdeel van een groter hiërarchisch levensweb.

En ook de onderste monaden van zo'n hiërarchisch web zijn zelf weer de toppen van een hiërarchisch levensweb daaronder.

En zo tot in het oneindige.

Er zijn hiërarchieën binnen hiërarchieën. Elke Ziel of lagere monade biedt weer een speelveld voor nog lagere monaden en is zelf dus weer een Over-Ziel, zoals te zien op dit plaatje en het volgende.

Zo is de mens een Over-Ziel voor alle wezens die zijn lichaam vormen: denk aan de talloze cellen, atomen et cetera, die hun bestaan hebben binnen onze sfeer en die continu levenscyclussen doormaken binnen de cyclussen in ons lichaam: onze spijsvertering, onze inademing en

uitademing, onze bloedsomloop et cetera. Elke harteklop is een cyclus van geboorte en sterven voor talloze minutieuze universa binnen onze levenssfeer.

Dit proces van emanatie verloopt dus altijd vanuit een relatieve top. Een Over-Ziel, top, hiërarch of bronwezen, hoe je het ook wil noemen. Dit wezen vormt het speelveld voor de manifestatie van de lagere monaden.

Die samenwerking is niet toevallig. Er is sprake van een affiniteit of aantrekking, van een gelijke karakteristiek, die ook in vorige cycli is opgebouwd en karmisch de wezens tot elkaar trekt. De atomen, moleculen en cellen in ons lichaam komen niet zomaar bij ons. Afhankelijk van onze gerichtheid tijdens het leven evolueren ze met ons mee of trekken we deels weer andere aan. Denk bijvoorbeeld aan het soort voedsel dat je tot je neemt. Als je bijvoorbeeld je eetpatroon verandert, trek je andere atomen aan en ontwikkelt je lichaam zich anders. Zo kun je ook van mentaal en geestelijk voedsel veranderen en dan verandert je van karakter.

In de derde grondstelling wordt verder gesproken over een band "... gedurende het hele tijdperk." In dit geval dus gedurende een levenscyclus van de Over-Ziel. Maar zoals we hebben uitgelegd is ook dit relatief, afhankelijk van of je spreekt van een zon als Over-Ziel, een mens of een atoom. Van macrokosmos tot microkosmos, zo boven, zo beneden, het proces is hetzelfde. En omdat alles de cyclische en karmische wetten volgt, beperkt de samenwerking zich ook niet tot één cyclus, tot één tijdperk. We bouwen karmische banden op en bij een volgende cyclus komen we elkaar weer tegen. Net zoals we onze collega's weer treffen op de volgende werkdag, zo trekken we elke incarnatie onze bouwstenen weer aan om mee verder te leren en werken.

Bij elke emanatie zie je dus een samenwerking van monaden, zoals Barend Voorham ook al heeft verteld. De derde grondstelling voegt aan dit beeld de hiërarchische structuur toe op basis van affiniteit.

Er is tot slot nog een belangrijke toevoeging te maken. Wat maakt een Over-Ziel *de* Over-Ziel? In de derde grondstelling wordt uitgelegd dat elke goddelijke Ziel tot een onafhankelijk bewust bestaan komt als vonk van de Over-Ziel. Wat betekent dit voor de karakteristiek van de Over-Ziel? De Over-Ziel functioneert als een eenheid, hij vereenzelvt zich compleet met alles binnen deze hiërarchie. Zoals de zon ook iedereen en alles beschijnt binnen zijn reikwijdte. De karakteristiek is eenheidsbesef.

Dit geeft direct de kern van werkelijk leiderschap weer, waar we intuïtief al van weten wat het is wat een leider

echt een leider maakt: het vermogen om zich met anderen te vereenzelvigen en de wijsheid om hen te inspireren, ongeacht waar ze zich in hun ontwikkeling bevinden. Desalniettemin moeten deze wezens hun pelgrimstocht op eigen kracht doormaken. Zoals een ouder niet kan lopen voor zijn kind, zo moeten de Zielen zelf de evolutie doorlopen.

Zelf teweegebrachte evolutie

En daarmee komen we bij de derde en laatste kerngedachte: de zelf teweegebrachte evolutie of uitwikkeling, zoals we dat eerder genoemd hebben, en de verplichte pelgrimstocht. Laten we nog een keer teruggaan naar de tekst van de derde grondstelling.

We lezen: "en de verplichte pelgrimstocht voor iedere Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Cyclus van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet gedurende het hele tijdperk." Iedere Ziel – en we hebben geconcludeerd dat dit dus ook geldt voor iedere Over-Ziel – gaat een verplichte pelgrimstocht. Maar wat houdt die pelgrimstocht in? Laten we eerst stilstaan bij het woord pelgrim, want dat is uiteraard bewust gekozen.

Een pelgrim kennen we als iemand die van plek naar plek trekt, waarbij het meestal gaat om heilige plaatsen. Etymologisch betekent het 'iemand gaande voorbij zijn land' of vrij vertaald zou je kunnen zeggen: iemand die voorbij zijn toestand van *zijn* gaat. Ook hier is het weer synoniem voor de monade, die zich cyclus na cyclus steeds verder uitwikkelt in de verschillende gebieden van bestaan. Deze pelgrimstocht is voor iedere monade verplicht, in die zin dat geen enkele monade een stap kan overslaan in zijn ontwikkeling. Zoals elk kind in elke nieuwe incarnatie weer moet leren lopen, praten en zijn school moet afmaken, zo gaat iedere monade ook door diverse ontwikkelingsstadia van de betreffende hiërarchie. Zie het als een levensschool met diverse klassen. Nu kun je zeggen dat sommigen een klas over kunnen slaan, maar dat is alleen een kwestie van versnelling en vertraging. De te beheersen vaardigheden en stof blijven hetzelfde, alleen doet de een daar langer over dan de ander op basis van zijn ontwikkeling in eerdere cyclussen.

Hoe ziet deze pelgrimstocht eruit? Dat vind je in de toelichtende zinnen direct onder de derde grondstelling. "(...) geen zuiver (...) goddelijke Ziel kan een onafhankelijk (bewust) bestaan hebben voordat de vonk (...) – (a) door iedere elementale vorm van de verschijnselenwereld (...) is heengegaan en (b) individualiteit heeft verkregen, eerst

door een natuurlijke impuls en daarna door zelf teweeggebrachte en zelf bedachte krachtsinspanningen (beperkt door haar karma), terwijl zij zo opklom door alle graden van intelligentie heen, (...) van delfstof en plant tot aan de heiligste aartsengel (Dhyāni-Buddha).” De ontwikkeling of uitwikkeling verloopt dus via flink wat levensfasen. Laten we stilstaan bij dit woord uitwikkeling.

Deze uitwikkeling is in feite een andere zijde van de medaille van het proces van emanatie. Bij emanatie ligt de nadruk iets meer op de inspiratie vanuit de Over-Ziel of top. Uitwikkeling, ontwikkeling of e-volutie, wat niets anders is dan het Latijnse woord voor uitwikkeling, gaat meer over het perspectief van de monade of pelgrim binnen het hiërarchisch levensweb van de Over-Ziel.

Uit-wikkelen zegt al dat het een proces is dat van binnen-uit verloopt. Elke monade heeft in essentie grenzenloze mogelijkheden in zijn kern besloten, zoals we eerder al hebben geconcludeerd. En het als bewustzijn tot manifestatie brengen in het uiterlijke gebied is wat we ontwikkelen noemen. We ontwikkelen bijvoorbeeld bepaalde idealen, inzichten, wijsheden, begrijpen dingen beter, leren anderen helpen, et cetera. Dit proces verloopt over zo’n “geheel tijdperk” volgens een bepaalde cyclus.

Evolutiefasen

Je kunt daarin drie fasen onderscheiden, en we citeren ook uit de toelichting op de derde grondstelling in de Proloog. De monade begint als onzelfbewuste godsvonk. Gaat “... door iedere elementale vorm van de verschijnselenwereld...” “... door een natuurlijke impuls...”. De monade doorloopt verschillende vormen van leven, wat je een materiële uitwikkeling kunt noemen. Daarin manifesteert de monade zich binnen de hiërarchie van deze planeet aarde als elementaal, dan als mineraal, als plant en als dier. Waarbij dit proces van meer instinctief naar steeds meer bewust verloopt.

Dan is er een punt waarin de monade zelfbewustzijn ontwikkelt of uitwikkelt en dat is in het menselijke stadium. Dat gebeurt bij de ontwikkeling van het zelfstandig denken. Het is de fase waarin we op dit moment zijn. Daarin wordt “... individualiteit ... verkregen”. Zelfbewustzijn is het bewuste vermogen om je met iets te vereenzelvigen. Het is, anders gezegd, het vermogen om ergens ‘ik’ tegen te zeggen. Die vereenzelviging is in het begin nog beperkt. We vereenzelvigen ons onbewust met ons lichaam, onze verlangens of voorkeuren vanuit onszelf. Maar gaandeweg doorzien we steeds meer dat ons bewustzijn voorbij onszelf als schijnbaar afgescheiden wezen reikt. Vanuit de

eerste grondstelling zijn we het grenzenloze. Het zelf kan steeds verder verruimen tot een Zelf met hoofdletter. Een Zelf dat zich vereenzelvigt met al wat is.

Dit is de meer spirituele uitwikkeling. Dan ontwikkelen we ons langzaam maar zeker tot een Zelfbewuste God, “... door zelf teweeggebrachte en zelf bedachte krachtsinspanningen ...”, “... door alle graden van intelligentie ...” heen. Ons bewustzijn wordt steeds meer cosmischem en universeel tot we ons één weten met het volledige universum waar we deel van zijn en gelijk staan aan de Over-Ziel waar we ooit als vonkje aan zijn ontsprongen. Een oud Sufi gezegde vat het kort samen: een steen wordt een plant, een plant een dier, een dier een mens en een mens een god. Is het dan klaar? Hebben we dan voltooiing bereikt? Nee, want in de oneindigheid is er geen eindpunt, is al de conclusie op basis van de eerste grondstelling. En volgens de tweede grondstelling gaan we cyclisch telkens verder, en volgt er na deze cyclus een volgende. De derde grondstelling voegt er nog aan toe dat we altijd groeien. Dat de cyclussen dus spiraalsgewijs verlopen. Tenminste, als we de cyclische en karmische wet van het geheel, waar we deel van zijn, volgen.

In het klein kunnen we deze grootse kosmische evolutietoht herkennen in een enkel mensenleven. Vanaf onze geboorte ontwikkelen we ons ook meer instinctief en op een natuurlijke manier. Tot onze volwassenheid roepen we weer wakker wat we in eerdere incarnaties al ontwikkeld hebben en in onze kindertijd en jeugd gaat de ontwikkeling dus ook sneller. Zo rond het zevende jaar beginnen we weer zelfstandig te denken en wordt ons zelfbewustzijn gereactiveerd. Vanaf de volwassenheid zijn we weer onszelf, zo ver we tot de vorige incarnatie gekomen waren. Daarna wikkelen we ons verder uit, in meer of mindere mate, afhankelijk van de aandacht die we daarvoor hebben. En meestal zijn er in de verschillende levensfasen verschillende gerichtheden: opleiding, het vinden van een baan, een partner, een woning, kinderen, mid-life, ouder worden, pensioen et cetera. Vanuit spiritueel oogpunt kun je daarin een verschuiving zien van meer materiële gerichtheid naar meer geestelijke gerichtheid. Dit is een kopie in het klein van het universele proces, tenminste zo zou dat in een harmonieus mensenleven verlopen.

Je ziet direct vanuit deze uitwikkeling van de monade, ofwel de evolutietoht van de Ziel met hoofdletter, hoe illusoir het is om je hele leven bezig te zijn met bijvoorbeeld het verzamelen van materieel bezit. En ook als we ons alleen vereenzelvigen met het ‘ik ben ik’, leven we in een illusie. Natuurlijke groei is groei van bewustzijn. En

groei van bewustzijn is het steeds meer beseffen van de eenheid die we in feite zijn. Er is dus eigenlijk niets zo natuurlijk als jezelf inzetten voor het geheel. En juist door jezelf te vergeten, zul je je ware Zelf vinden. Dit is kort gezegd de zin van het leven. Het is de bestemming van elke Pelgrim. Het Goddelijke Zelf tot uitdrukking brengen. Dit zijn de drie belangrijke kerngedachten uit de derde grondstelling:

- De fundamentele gelijkheid
- Het hiërarchisch levensweb
- En de zelf teweeggebrachte uitwikkeling

Conclusies

Een aantal belangrijke conclusies op basis van deze derde grondstelling:

- Ontwikkeling is het steeds meer uitdrukking geven aan eenheid. Uit de eerste grondstelling was al de grenzenloze universele eenheid van leven af te leiden. De derde grondstelling laat zien dat deze eenheid zich weerspiegelt in de manifestatie. Met de Over-Ziel als top waarbinnen alle Zielen of monaden hun pelgrimstocht doormaken tot ze eenwording gerealiseerd hebben met deze hiërarchie van bestaan. En zo zijn er talloze eenheden, talloze universa die elk onderdeel zijn van nog grotere hiërarchische levenswebben en zo groeien we door naar volgende, ruimere hiërarchieën waarin we nog ruimere eenwording kunnen bereiken, nog universeler kunnen worden.
- De tweede conclusie die we kunnen trekken, is dat deze groei of ontwikkeling alleen mogelijk is in samenwerking met het geheel. Alle levende wezens zijn fundamenteel gelijk en onlosmakelijk met elkaar verbonden. Werkelijke groei is de steeds ruimere vereenzelviging van ons bewustzijn met al het andere leven. Met onze medemensen, de dieren, de planten, de goeden tot en met deze hele planeet en het zonnestelsel

waar die deel van is! De karmische wet is om met de natuur of het geheel mee te werken, niet zozeer als een kracht van buiten, maar omdat we in feite die natuur, dat geheel, zijn. Dat we dit niet herkennen en er niet naar handelen is slechts een beperking van zienswijze, waardoor we zoveel disharmonie creëren. Maar die disharmonie is in feite niets anders dan de natuurlijke herstelprocessen van de harmonie van het geheel. Het heelal is in en in rechtvaardig.

- Dit leidt direct tot de derde en laatste conclusie: universele broederschap is een feit in de natuur. Deze universele broederschap tot uitdrukking proberen te brengen is dus geen naïef onbereikbaar ideaal. Het is een kwestie van het herkennen van een universeel feit, en daaruit vrije wil uiting aan geven.

Je hoeft er niet lang over na te denken welke veranderingen er plaats zullen vinden als de algemene levenshouding van mensen gebaseerd zou zijn op deze drie grondstellingen. Het is ondenkbaar dat er dan nog steeds enkele mensen zullen zijn die in hun eentje meer bezitten dan de halve wereldbevolking, die moet leven van een paar dollar per dag. Of denk aan de manier waarop we omspringen met het andere leven op aarde. Als we zouden leven volgens deze visie zullen we daarentegen veel meer gericht zijn op elkaars geestelijke ontwikkeling en ervoor zorgen dat iedereen zijn plek heeft om aan het geheel te kunnen bijdragen. Dus waartoe leidt alles?

In essentie tot het steeds meer in samenwerking groeien in of uitdrukking geven aan eenheid!

Referentie

1. <https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/publications/knock-midnight-inspiration-great-sermonsreverend-martin-luther-king-jr-10>

Vragen die aansluiten op de derde grondstelling

Jullie spreken over uitwikkeling; waarom gebruik je het woord 'uitwikkeling' en niet 'ontwikkeling'? Wat is precies het verschil?

We hebben bewust voor het woord 'uit-

wikkeling' gekozen omdat het precies aangeeft wat we bedoelen. Alle potenties, alle vermogens liggen in ons bewustzijn besloten: ze zijn 'ingewikkeld' en worden 'uitgewikkeld'.

Je zou natuurlijk ook het woord 'evolutie' kunnen gebruiken want 'evolueren', het Latijnse woord, betekent van oorsprong 'uitwikkelen'. Maar we hebben dat met opzet niet gedaan omdat

veel mensen bij het woord evolutie aan de theorie van Darwin denken. Wat Darwin en zijn opvolgers evolutie noemen is absoluut géén evolutie, want het is eigenlijk een soort van transformatie van uiterlijke vormen.

Wat wij proberen duidelijk te maken is dat alle krachten *in* de mens zitten en wat *ingewikkeld* is, dus wat er *in* zit, dat kan worden uitgewikkeld. Je mag ook het woord ontwikkelen gebruiken uiteraard, als je weet wat ermee bedoeld wordt. Er is geen verschil tussen deze twee woorden. Maar om didactische redenen, om misverstanden te vermijden, gebruiken we het woord ‘uitwikkelen’. En we merken nu: mensen gaan erover nadenken waarom we dat woord gebruikt hebben.

Ik heb een vraag over het feit dat monaden in essentie onveranderlijk zijn – dezelfde potenties hebben – maar dat ze niet allemaal dezelfde kwaliteiten uitgewikkeld hebben. Er is dus een ontwikkeling van a naar b, van uitwikkeling. Maar beginnen alle monaden dan niet vanuit een bepaald startpunt? Als ze allemaal dezelfde kwaliteiten hebben en er altijd al geweest zijn, waarom is er dan toch verschil?

Er is niet een soort absoluut beginpunt. Dat is er niet, want het Grenzenloze Beginsel kent geen absoluut begin of einde. Dus alles ontwikkelt zich gewoon eindeloos voort en heeft dat altijd gedaan. Dat betekent dat niet alle monaden op eenzelfde punt kunnen zijn. Er zijn talloze monaden en talloze ontwikkelingsstadia waar deze monaden zich in bevinden. Als een groep monaden zich uitgewikkeld heeft tot een hoger stadium, wordt hun plaats in de hiërarchie meteen ingenomen door monaden die zojuist alle voorgaande stadia hebben doorlopen.

Het heeft ook alles met vrije wil te maken. Hoe snel een monade zich uit-

wikkelt, wordt door hemzelf bepaald. Het gebeurt op eigen innerlijke kracht. Daarom is elke monade op een ander punt van ontwikkeling. Toch is de monade *als monade* steeds fundamenteel hetzelfde: een vonk van de eeuwigheid. Het anders eruit zien is eigenlijk een samenwerkingskwestie. Elke monade heeft samenwerking nodig om zich tot uitdrukking te brengen, om tot uitdrukking te brengen van wat hij op dat moment tot uitdrukking *kan* brengen. Daar heeft hij andere monaden voor nodig, en hij trekt monaden aan die in kwaliteit daarvoor geschikt zijn.

Om een eenvoudig voorbeeld te geven, over onszelf als menselijk wezen: we hebben allemaal een lichaam. Dat bestaat uit monaden, onze cellen en atomen. Maar we trekken die wezens wel aan overeenkomstig *onze* kwaliteiten en *onze* karakteristiek. Elke verandering, elke stap in onze uitwikkeling wil dus eigenlijk zeggen: een andere samenwerking opzetten. En dat uit zich op twee manieren. Het kan betekenen dat samenwerkende monaden elkaar zo stimuleren dat ze gezamenlijk groeien naar een hoger niveau, elkaar optillen als het ware, zodat ze meer van hun essentie, van die oneindigheid tot uitdrukking kunnen brengen. Tegelijk zien we, en dat is de andere mogelijkheid, dat we bij elke verandering in onszelf bepaalde monaden afstoten en andere monaden aantrekken — monaden die zich nu tot onze nieuwe karakteristiek aangetrokken voelen.

Een toevoeging wellicht is dat het ontwikkelingsstadium niets met de waarde van het wezen te maken heeft. Want hoe ver of hoe ‘onver’ je je ook uitgewikkeld hebt, je bent altijd *nodig* in de totaliteit.

Waarom geloven mensen nog steeds in goede mensen en slechte mensen? Waarom voelen sommige mensen zich superieur

aan andere en wordt er gediscrimineerd? Zijn deze monaden of mensen dan nog niet goed uitontwikkeld? En heeft dat ook met karma te maken?

Wie blind is geworden voor de achterliggende eenheid, gaat zichzelf helemaal los zien van de anderen. Je kunt in dat gevoel van afgescheidenheid allerlei oordelen gaan geven, zoals: een betere voetballer vind ik meer waard ten opzichte van een slechtere voetballer. Nu, ik kan zelf niet voetballen, dus ik sta helemaal onderin die hiërarchie ... Zo kan je voor jezelf afgescheiden gedachten en beelden opbouwen. Maar het gaat erom dat we ons realiseren dat we in essentie allemaal één zijn. We moeten boven dat idee van ik-sta-los zien uit te groeien, en dat kunnen we gewoon doen door om ons heen te kijken en ons af te vragen: “Waar ben ik allemaal mee verbonden?” “Wat is het effect op hen als ik dit doe of dat doe?”

Dus ja, wie afgescheiden denkt is nog niet goed uitontwikkeld, die is als het ware te vroeg uit het ei gekomen ...

Letterlijk iedere monade verkeert in een ander ontwikkelingsstadium. Als twee monaden in exact hetzelfde uitwikkelstadium zouden verkeren, dan waren die twee monaden niet twee maar één. Maar we kunnen nooit een waardeoordeel toekennen aan de een omdat die iets verder is dan de ander. Ieder kan vanuit zijn niveau een beeld maken van wat het meest universele is, wat *hij* zich kan voorstellen. Hij kan de Eenheid herkennen voor zover *hij* die zich kan voorstellen, wetende dat dat beeld niet volmaakt is omdat er altijd grootser en meer is, omdat er Grenzenloosheid is. Dus iemand kan nooit in een ontwikkelingsstadium verkeren waarin hij geen beeld van eenheid heeft. Alleen, dat beeld dat hij heeft – en dat geldt voor ons allemaal – is nooit perfect want we kunnen steeds verder groeien. Maar iedereen kan op zijn niveau

weten hoe hij moet handelen, dat is het ethisch besef dat ieder van ons heeft.

Ik volg al langer openbare lezingen en in die lezingen wordt er ook wel eens gezegd dat er eigenlijk geen wetten bestaan, omdat wetten de gewoontepatronen zijn van levende wezens. Mijn vraag is: waarom wordt nu toch de nadruk gelegd op universele wetten?

Omdat we, om de Theosofia duidelijk te maken, gangbare woorden moeten gebruiken, met al hun beperkingen. Mevrouw Blavatsky is eind 19e eeuw begonnen een stuk meer van de Theosofia naar buiten te brengen dan in de eeuwen ervoor mogelijk was. En dan heb je natuurlijk altijd de uitdaging: hoe sluit je bij de mensen aan, in hún taal in hún cultuur, zodat ze begrijpen wat je zegt?

Daar moet je dus woorden voor vinden. En zij zelf zal de eerste zijn die zal zeggen dat er aan de gekozen woorden beperkingen zijn. Haar boek *De Geheime Leer* bestaat onder andere uit een aantal Stanza's die uit een taal komen die niet bekend was toentertijd. Dat geeft zij ook aan. Die moesten dus worden vertaald in het Engels.

De gedachten in *De Geheime Leer* zijn nadien verder uitgewerkt, onder andere door Gottfried de Purucker, de vierde Leider van de Theosophical Society Point Loma. Hij heeft veel gedaan in zijn werken om *De Geheime Leer* verder toe te lichten. En van hem komt juist die uitleg dat wetten gewoontepatronen zijn. Er zijn inderdaad geen natuurwetten in de zin zoals wij mensen wetten kennen, zoiets als: dat stellen we een keer op en dat geldt voor iedereen. Want dat zou betekenen dat die wetten iets buiten ons zijn. En als je dan weer – met zijn uitleg – naar Blavatsky gaat en haar werken goed leest, dan lees je dat in feite ook terug. Het is inderdaad zo dat de natuurwet-

ten gemaakt worden door wezens, dat het gewoontepatronen zijn.

We kunnen als aanvulling nog dit zeggen: als we kijken naar de uitleg van de Tetraktys, zoals die gegeven is in de lezing 'Samenwerken: groeien in eenheid', dan kan je zeggen: de top ervan heeft zijn gewoontepatronen, maar dat gewoontepatroon is voor alle monaden daaronder een wetmatigheid. Wij mensen zijn niet in staat om de patronen van het topwezen van onze kosmos te veranderen, dus het komt op ons over als een gegeven. Daarbinnen moeten wij ons in feite gedragen. Dat is te vergelijken met de wetten van een land. Dat is ook een neerslag van een mentaliteit, van een gemiddeld patroon. En daar dienen we ons ook aan te houden, nietwaar?

En in de samenwerking met minder ver gevorderde wezens kan elk hoger wezen ook leren van wat hij meemaakt. Hij kan daardoor zijn eigen gewoontepatronen verbeteren en daardoor evolueren. 'Wetmatigheid' en 'wetten' is dus eigenlijk een manier van spreken. Je vindt het woord in onze literatuur heel breed terug. En De Purucker legt dus uit: denk erom, er bestaan geen wetten buiten al die wezens om, wetten die als het ware worden opgelegd. Want dan is er de vraag: opgelegd, door wie dan? Wat wij bedoelen met wetten, zijn de gewoontepatronen van de top van een hiërarchie — welke hiërarchie u ook op het oog heeft, groot of klein.

Een heel praktische vraag. Jullie zeggen dat de natuur vanuit de grondstellingen gezien in essentie harmonie is. Maar hoe kan je spreken over rechtvaardigheid in de natuur als je bijvoorbeeld ziet dat dieren elkaar opeten? Hoe moeten we dat laatste dan zien?

Dat is een heel praktische en actuele vraag. Onlangs was de vraag in het nieuws: moeten we huiskatten aan de

lijn houden om beschermde vogels te beschermen?

Hoe kunnen we dat zien? Je moet de verschillende rijken van de natuur niet los van elkaar zien. Wij mensen transformeren eigenlijk de stroom van leven vanuit de hogere rijken naar de lagere rijken toe. En omdat wij mensen dat niet altijd even harmonieus doen en in feite tegen de natuurlijke levenspatronen ingaan – want zelfzucht is eigenlijk ingaan tegen de natuurlijke patronen – drukken wij op de bewustzijnen van dieren bepaalde indrukken af, overeenkomstig ons karakter. Dat leidt ertoe dat je in de dierenwereld bepaalde toestanden waarneemt die wij vanuit ons menselijk standpunt niet zo fraai vinden.

De rijken boven ons, de godenrijken, werken met de natuur mee, dat wil zeggen, ze scharen zich in de eenheid. De rijken beneden ons doen dat ook, maar in feite onbewust. Maar we hadden het er zojuist over, wij *zijn* in feite de natuurwetten. De gewoontepatronen van ons mensen vormen de natuurwetten van de dieren, planten en de andere rijken beneden ons. Als we dus bepaalde disharmonische toestanden in de dierenwereld zien, zijn die altijd te herleiden naar ons mensen, naar ons menselijk bewustzijn.

Over de huidige discussie over katten die vogels opeten: dat probleem heeft natuurlijk alles met het mensenrijk te maken. Wij domesticeren bepaalde dieren en brengen ze in een habitat waar ze helemaal niet thuishoren. De katten lopen door weidegebieden heen, waar dus vele weidevogels zitten, en eten de eieren en jonge vogels op, bijvoorbeeld van de grutto's en de Kieviten. Dat vinden we dan niet leuk, maar wij creëren zelf deze situatie.

Maar het kernidee is dat, als wij mensen vanuit een bepaalde harmonie leven en onze plaats weten in de totale

hiërarchie van de 10 natuurrijken, we dan veel harmonieuzer de stroom van leven naar het dieren- en het plantenrijk door zullen laten sijpelen. Dat zal erin resulteren dat je ook in de dierenwereld een verandering van karakteristiek ziet. Dat gaat natuurlijk niet van de ene op de andere dag, maar dat zal in de loop der evolutie van de mensheid langzaam gaan plaatsvinden.

We worden op dit punt helemaal gesteund door een uitspraak in de Bijbel: eens zal de leeuw met het lam verkeren. Je vindt diezelfde voorspelling ook in andere religies terug. Je kunt het ook makkelijk voor jezelf vaststellen. Neem twee puppy's uit één en hetzelfde nest en voedt het ene puppy op in een gezin waar altijd ruzie is, waar mensen schreeuwen, waar agressie is. En je voedt de andere puppy op in een gezin waar altijd harmonie is. Nou, reken maar dat die twee honden als ze volwassen zijn geworden andere karakteristieken hebben.

Zolang de mensheid nog niet ten volle die harmonie uitstraalt, moeten we natuurlijk met onze menselijke middelen proberen om die harmonie zo veel als mogelijk is in de natuur, in die lagere natuur te laten plaatsvinden: door verbeteringen in de veehouderij, hoe we huisdieren houden – of helemaal geen huisdieren houden – en ga zo door.

Ik heb de volgende vraag: is wrijving ook nodig? Wrijving kan dingen glad maken. Tegelijk zie je soms duidelijk de disharmonie die daardoor optreedt, wrijvingen bijvoorbeeld in de politiek, en in het Midden-Oosten dat in een oorlogssituatie verkeert. Vergelijk het met de situatie in Europa dat al lange tijd geen oorlog kent. Hoe kunnen we dat vanuit de drie grondstellingen bekijken? Wat is de rol van wrijving?

Ik zou eigenlijk de vragensteller willen vragen wat deze precies met wrijving

bedoelt. Als deze met wrijving de botsing van visies bedoelt, en allebei de kanten hebben de bereidheid om te erkennen dat de ander wel eens gelijk zou kunnen hebben – dus men is open-minded en wil het standpunt van de ander overwegen, die twee mitsen zijn heel belangrijk natuurlijk – dan zou je zeker tot een grotere visie kunnen komen. Als je wrijving ziet in de betekenis van 'ja, ik heb altijd gelijk en ik luister niet naar jou', ja, dan krijg je dus inderdaad toestanden zoals we die kennen in het Midden-Oosten. En helaas ook vaak in de politiek en op andere gebieden. Het is dus belangrijk altijd open-minded te zijn. Dat wil niet zeggen dat je de ander per definitie gelijk geeft, maar zoals Herman C. Vermeulen in zijn introductie over het onderzoeken van axioma's zei: je moet die zaken overdenken, niet bij voorbaat al zeggen 'hij heeft gelijk' of 'hij heeft geen gelijk'. Kan ik wat hij zegt wel of niet terugvinden in de wereld? Kan ik het zelf herkennen? Die houding is heel essentieel, ook bijvoorbeeld bij al die theorieën over hoe COVID-19 ontstaan is, bij complottheorieën. Ga er niet per definitie vanuit dat zo'n idee onzin is, maar probeer voor jezelf vast te stellen of het gebaseerd is op feiten. Kan ik het terugvinden?

Als we zo in het leven zouden staan, dus open-minded en kritisch, dan zou wrijving van ideeën helemaal niet verkeerd hoeven te zijn, omdat die tot groter inzicht kan leiden. Dan zie je wrijving als een kans tot meer groei, en niet als een reden om je eigen visie te bestendigen. Dat laatste levert niet iets leerzaams op.

Zoals genoemd kan geen enkele monade een stap overslaan in zijn ontwikkeling. Wat betekent dit in het licht van dienstbaar zijn aan het geheel: zitten daar ook stappen in? En kunnen jullie nog iets

meer vertellen over de versnelling van ontwikkeling waarover gesproken werd?

Een heel interessante vraag. Als je praat over ontwikkeling in de betekenis van uitwikkeling, kwaliteiten uitwikkelen, dan kan je dat niet doen door vooruit te springen. Je moet alle eigenschappen ervaren, de juistheid ervan leren kennen. De een kan bij wijze van spreken in vijf minuten tot een inzicht komen terwijl de ander misschien een jaar nodig heeft, en vijf maal tegen een muur aanloopt voordat hij denkt: "Zou er een muur zijn?" Zo werkt dat in onze ontwikkeling. Dus de tijd waarin zich dat ontvouwt, is heel relatief. Maar of je nu snel gaat of niet, je kunt geen stap overslaan. We moeten natuurlijk al die kwaliteiten wel leren beheersen en tot uitdrukking leren brengen. Daar zit geen mogelijkheid in om te zeggen: "Ik sla een bepaald rijk, het menselijk bijvoorbeeld, over, want dat hou ik wel voor gezien." Nee, want *daar* zitten onze lessen in.

Wat de versnelling van die ontwikkeling betreft: er zijn wezens die versnellen om in het vervolg daarvan weer te vertragen, omdat ze beseffen dat ze deel zijn van het geheel. Anders gezegd: ze doorlopen versneld de ontwikkeling naar een volgende klas en als dat gelukt is, blijven ze toch in diezelfde klas, ondanks dat ze alles al geleerd hebben. Ze kiezen daarvoor omdat ze dan anderen goed kunnen helpen om ook die ontwikkeling te gaan. En eigenlijk is dat – gezien vanuit Eenheid – juist dat dienstbaar zijn in het geheel. Ja, eigenlijk is dat op zich een heel vanzelfsprekend en logisch proces. Je bent een deel van het geheel, je bent een reflectie van dat geheel. Dus, wil je het geheel helpen, dan zal je je voor dat geheel moeten inzetten.

Consequenties van De Theorie van Alles

Als afsluiting van dit symposium kijken we even kort naar de consequenties die we uit De Theorie van Alles kunnen trekken. Als we de drie grondstellingen, de drie proposities uit H.P. Blavatsky's *De Geheime Leer* bestuderen, moeten we concluderen dat die consequenties enorm groot zijn. Voor sommigen wellicht zelfs schokkend.

Nu is het is niet zo dat er een wereldbeeld volledig onderuit wordt gehaald. Wel kunnen we vanuit deze proposities veel beter zien en begrijpen wat er in de wereld speelt — en waarom alle gebeurtenissen op een bepaalde manier plaatsvinden. Maar bovenal kunnen we, als we ons die consequenties eigen maken, veel meer begrijpen hoe we onze problemen moeten oplossen.

Ik zal hierna een paar voorbeelden geven, wat vingeroefeningen in de Esoterische Wijsbegeerte; want zoals ook uit de werkgroepen naar voren kwam, moeten we met een Theorie van Alles uiteraard alle situaties in de wereld kunnen beschouwen en analyseren.

Eenheid

We hebben als eerste gesproken over Eenheid. Het BEGINSEL, het ene Beginsel, is overal, is nergens niet. Dit

is een fundamentele gedachte, want de consequentie hiervan is dat waar we ook kijken, wat we ook bestuderen — de materiële wereld, de psychologische wereld, de religieuze of de filosofische wereld — één ding zeker is: dezelfde basiskarakteristiek werkt op elke achtergrond. Het ene Beginsel op de achtergrond kleedt zich in een oneindig aantal manifestaties en vormen. De uitdaging is dat we niet naar die vormen kijken, maar leren ontdekken welke karakteristieken er achter alle verschijnselen schuilgaan.

Cycliciteit

Dan de cycliciteit. Alle verschijnselen zijn hieraan onderhevig. Nu is het niet zo dat er ergens in het Universum een grote klok staat te tikken en allerlei cyclische bewegingen aftelt. Nee, cycliciteit vindt plaats door de interacties die we met elkaar hebben. Het is de interactie van bewustzijnen met elkaar *in een hiërarchische structuur* die cycliciteit met zich meebrengt. Als mens bijvoorbeeld leggen we een 24 uurspatroon op aan alle wezens waar we mee samenwerken. Het makkelijkst is dat te zien bij de samengesteldheid van ons fysieke lichaam: activiteit en rust, de noodzaak van eten en drinken en alle daarbij komende effecten.

Vanuit de Eenheid en de cycliciteit gezien bestaat er niet zoiets als dood. Het is slechts een verandering in de *toestand* van activiteit en passiviteit; passiviteit in de zin van rust, van uitrusten. Dus het stervensproces van de mens of welk ander wezen dan ook is een voorbeeld van cycliciteit, van de tijdelijke stop van een samenwerkingsverband. De monaden waarmee we samenwerkten worden vrijgelaten en kunnen hun eigen weg gaan — waarbij ze hun individuele ervaringen zullen opdoen. Als wij een nieuwe belichaming, een nieuwe incarnatie beginnen, zullen we die monaden weer aantrekken.

Fundamentele gelijkheid

Overall in de oneindige hiërarchie van manifestaties heerst fundamentele gelijkheid. Overall gelden dezelfde wetmatigheden, spelen dezelfde patronen een rol. Het hermetisch axioma luidt dan ook: ‘zo boven, zo beneden, zo beneden zo boven’. Dat stelt ons in staat om De Theorie van Alles te gaan begrijpen. Vragen we ons af hoe dat werkt in het groot, laten we dan kijken naar het kleine en dit projecteren op het grote. Uiteraard moeten we wel bedenken dat de uitdrukingsvorm overeenkomstig het betreffende niveau zal zijn.

Uit de drie grondstellingen, de drie proposities, zijn heel interessante, fundamentele gedachten uitgewerkt, die ons helpen een levensvisie op te bouwen waarmee we antwoorden kunnen vinden op de grote en kleine vraagstukken waarmee we worden geconfronteerd.

Zeven Beginselen, zeven Juwelen van Wijsheid en zeven Pāramitā's

Die uitwerkingen vinden we in de theosofische literatuur ten eerste terug in de zeven Beginselen. Het zijn de zeven karakteristieken die we overall in de natuur terugvinden, van het atmische tot het meest stoffelijke, waarvan wij het manasische – het denken – als goed voorbeeld kunnen begrijpen.

Daarnaast zijn er de zeven Juwelen van Wijsheid, zeven fundamentele processen kunnen we stellen, die in de natuur een rol spelen door alle hiërarchieën heen — en daardoor ook te begrijpen zijn op basis van ‘zo boven, zo beneden’. Karma (oorzaak en gevolg) en reïncarnatie (wederbelichaming) zijn wellicht de bekendste. Alles is karmisch, in strikte rechtvaardigheid. En reïncarnatie is een specifieke vorm van de cycliciteit die we overall zien. Als we ons afvragen welke mentale kwaliteiten we met deze kennis het beste kunnen leren ontwikkelen, dan vinden we die in de zeven ‘perfecties’, de Pāramitā's. Het

zijn perfecties als mildheid, vastberadenheid en het overwinnen van onwetendheid.

Lees over deze gouden zeventallen in onze literatuur. Probeer ze u eigen te maken. Hoe meer en universeler u wordt in uw denken, hoe beter u zich kunt richten op die betere kwaliteiten, hoe meer u van de totaliteit zult begrijpen en tot uitdrukking zult kunnen brengen.

Consequentie van bewustzijn

De meest essentiële gedachte die ik aan u wil voorleggen is de volgende: als we uitgaan van de drie grondstellingen, dat alles *bewustzijn* is, dat alles dus *leven* is, dan moeten we daar ook consequent in zijn.

Laat ik een heel praktisch voorbeeld geven. Als ik een medicijn slik, dan is dat niet zomaar een chemische stof die ik tot me neem, maar in feite een combinatie van bewustzijn van een bepaalde kwaliteit die een bepaald effect kunnen hebben. Het is *die* kwaliteit, *dat* effect, dat ik naar binnenhaal. En daar komt nog een belangrijke factor bij: ben ik gemotiveerd om dat medicijn te nemen? Studies hebben uitgewezen dat als u vertrouwen heeft in uw arts en u gebruikt een medicijn dat hij voorschrijft, dat meer effect heeft dan als u geen vertrouwen heeft in die arts. Natuurlijk kunt u zeggen: dat is het placebo-effect. Dat maakt mij niet uit — als het placebo-effect mij helpt om een probleem te overwinnen, graag zelfs. Maar als je uitgaat van levende materie en bewustzijn, dan is de werking van homeopatie een volkomen logisch proces. Als je een bepaalde stof gebruikt, moet je ook kijken naar de mentale kwaliteit van dat materiaal. Welke karakteristieken heeft dat op het mentale gebied? Zo is het ook te begrijpen dat het ene homeopatische middel wel werkt voor de een en niet voor de ander. Er moet een overeenkomstigheid zijn. Onze psychologische samengesteldheid heeft een bepaalde karakteristiek, ons medisch probleem ook, en als het middel een heel andere karakteristiek heeft, zal het ons daarom niet helpen.

Het uitgangspunt van bewustzijn maakt ook duidelijk hoe groot mentale invloed kan zijn. Als we ergens binnenkomen, beïnvloeden we hoe dan ook de sfeer onder de aanwezigen — en dat kan heel krachtig zijn. Zo'n mentale invloed zien we bijvoorbeeld ook bij huisdieren. Als een aardige hond of kat komt binnenlopen, kan de sfeer van een heel gezelschap veranderen, omdat de mensen openstaan voor de invloedssfeer van dat dier.

Het zijn voorbeelden van een mentale invloed die ook grote consequenties kan hebben, zeker als we ons bewust zijn van onze eigen uitstraling. Als we in een bedrijf

werken, bepalen we met die uitstraling mede de kwaliteit en de sfeer in dat bedrijf.

Zo kunt u zich ook realiseren dat het bij een sollicitatie veel belangrijker is om te vragen welke sfeer er vanuit de leiding wordt gestimuleerd dan te vragen naar het salaris. Dan zou u best eens tot de conclusie kunnen komen dat u bij dat bedrijf niet wilt werken, omdat er dingen gebeuren waar u in uw visie op het leven totaal niet achter kunt staan.

Bewust omgaan met elkaar

Met de drie grondstellingen en de daaruit voortvloeiende Beginselen, Juwelen en Pāramitā's kunnen we ons veel bewuster zijn van hoe we in de samenleving met elkaar omgaan. Dan zien we bijvoorbeeld in, wat voor effecten op anderen het kan hebben als we bepaalde gedachten op sociale media verspreiden. Als we een boodschap intikken, zijn dat niet alleen maar letters. Aan die tekst kleeft ons gedachtebeeld. Elke lezer ervan stelt zich open voor de invloedssfeer die eraan hangt. Daarom moeten we ons ook afvragen of we verantwoordelijk willen zijn voor de consequenties die het rondsturen van zo'n tekst met zich meebrengt.

Zo kunnen we een scherpere visie krijgen op de interactie van bewustzijn op elkaar en de verantwoordelijkheden die daaruit voortkomen. We kunnen ons dan bijvoorbeeld afvragen wat de verantwoordelijkheid is van een politicus die een bepaald programma stimuleert op basis van het feit dat hij graag zelf gekozen wil worden. Dan is het ook te begrijpen dat Plato in *De Staat (Het Bestel)* met

een aantal moeilijke gedachten komt, een heel systeem 'uitrolt', om zo'n ideale maatschappij tot ontwikkeling te laten komen op basis van bewustzijnskwaliteiten.

Waar staan we dan heden ten dage? We beseffen allemaal dat er veel dingen zullen moeten veranderen. COVID-19 heeft ons zeker wel het een en ander geleerd en u ziet: op het moment dat we onder druk staan van de effecten van zo'n pandemie, we ons realiseren dat de structuren die we tot heden toe hadden, niet langer geschikt zijn en er een verandering moet plaatsvinden. Dan is vrijwel iedereen best gemotiveerd om daaraan mee te werken en te denken. Maar als het virus ook maar een klein beetje wordt teruggedrongen, zien we ook heel veel mensen die het al weer bij het oude willen houden, liever *niet* willen veranderen. Nee, we zullen *moeten* veranderen. We zullen onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Wij hopen daarbij dat we met dit symposium en het belichten van de drie grondstellingen de mythe hebben weggehaald dat *De Geheime Leer* moeilijk is. Dit boek is zeker anders, met een aantal gedachtebeelden waar we niet vertrouwd mee zijn. Maar moeilijk is het niet, als we deze drie uitgangspunten helder voor ogen kunnen houden bij het bestuderen van H.P. Blavatsky's belangrijkste werk. Dr. G. de Purucker heeft later veel gepubliceerd om *De Geheime Leer* nog wat verder en makkelijker te begrijpen. Al deze literatuur kunt u vinden op onze website, allemaal hulpmiddelen om te leren het leven te Leven met een grote L — zodat we in harmonie met de totaliteit zijn.

Tot zover iets over de consequenties die we kunnen trekken uit hetgeen we vandaag met elkaar hebben bestudeerd.

Vragen naar aanleiding van het gehele symposium

Hoe kunnen we onze 'zwakkere broeders', degenen die het criminele pad bewandelen, het best helpen vanuit het perspectief van de drie grondstellingen?

Vanaf de oprichting van de Theosophical Society in 1875 is een van de belangrijkste doeleinden geweest dat we altijd actief moeten zijn in het helpen van onze zwakkere broeders, zoals zij die een misdaad begingen.

Kijk, als je mensen negatief benadert, als je ze agressief of met afschuw be-

handelt, dan roep je in hen dezelfde karakteristieken op. Als je iemand echt wilt helpen en hem een beter mens wilt maken, dan moet je hem een goed voorbeeld geven, een goede atmosfeer, een positieve benadering.

Lao-tse zegt in de *Tao Teh King*: behandel goede mensen goed en behandel slechte mensen goed. Immers, goed-zijn is je natuur. Als je in de ander het goede wilt opwekken, moet je hem een voorbeeld geven. Je moet er ook van overtuigd zijn dat de ander een beter

mens *kan* worden, want als je dat niet echt gelooft, dan zal je hem ook niet vanuit het goede benaderen.

Sommige mensen pleiten voor zware straffen; hoe meer jaren in de gevangenis, hoe beter, zo denken ze. Maar wat gebeurt er met mensen in de gevangenis? Wat gebeurt er als ze na 10 of 20 of 30 jaar vrij zijn? We zeggen niet dat we iedereen maar zijn gang moeten laten gaan. Sommige mensen moet je tijdelijk isoleren, omdat ze een gevaar voor de samenleving zijn. Maar

dat betekent niet dat je slecht voor hen moet zijn en dat je hen negatief moet benaderen. Je kunt hen veel beter zelf-discipline en samenwerking leren. Als je de derde grondstelling bij deze problematiek betreft – een grondstelling die handelt over de cyclische en karmische verbanden en de interactie en vermenging van alle monaden in de hiërarchie waar ze deel van uitmaken – dan kun je een probleem in de

samenleving niet als iets geïsoleerds oplossen. Als je dat wel zou doen, doe je net alsof misdaad en misdadigers niets met ons te maken hebben. Je wijt de onbalans in de samenleving aan een groep waarvan je denkt dat je daar niets mee te maken hebt. Maar als er een onbalans in de maatschappij is, dan zijn we er *allen* bij betrokken. We zijn geneigd problemen te zien als iets wat losstaat van het geheel. We doen

dat ook bij vluchtelingen of welk ander issue dan ook. We worden echter met iets geconfronteerd, omdat we ermee te maken hebben, omdat ook wij daar karmische oorzaken voor hebben gecreëerd. Wij hebben meegeholpen aan het creëren van een sfeer of groeibodem in de samenleving waardoor die disharmonische situaties kunnen optreden. Soms, voor de bescherming van de maatschappij en van henzelf, moet je

mensen afzonderen. Maar in die tijd van afzondering moet je hen onderwijzen, in een leeromgeving brengen, zodat ze hun waar-menselijke kwaliteiten vanuit zichzelf ontwikkelen, waardoor ze tot meer gemeenschapszin komen en op positieve wijze kunnen bijdragen aan het grotere geheel. We kennen voorbeelden uit Noorwegen en Uruguay waarin dit al gebeurt, met veel groter succes dan mensen zomaar opsluiten. Zolang mensen niet van visie, van mentaliteit veranderen, gebeurt er niets essentieels. Zolang er gewelddadige, agressieve, stelende mensen zijn – of in welke andere vorm hun zelfzucht zich ook mag uiten – zal er een onbalans zijn. En als die mensen niet van gedachten veranderen in dit leven, dan zullen we in een volgend leven met hetzelfde probleem geconfronteerd worden, want vanwege reïncarnatie en karma zullen we in een volgend leven weer met elkaar te maken krijgen. Dus probeer alles om het probleem nu op te lossen.

Wat is het doel van de monade? Is de monade bewust? Of moet dat bewustzijn door de pelgrimstocht gewekt worden?

De monade zelf is een vonk van de eeuwigheid en heeft dus geen beperkingen. Maar als die zich manifesteert, dan is er wel degelijk sprake van beperking. Er zijn, zoals gezegd, monaden in verschillende stadia van ontwikkeling. Hoe ver dat stadium ook is, het heeft altijd een beperking. Bewustzijn en zelfbewustzijn heeft te maken met reflecties en heeft dus zijn beperkingen. Met andere woorden: alles is bewustzijn, alles is een monade. Alles is bezig met het proces het oneindige meer te uiten. Daarbij moet je je ook realiseren dat in de samenleving het begrip ‘bewustzijn’ anders wordt gebruikt dan wij dat doen. Een logische consequentie uit de drie grondstellingen is dat alles

bewustzijn is, maar niet alles is *zelf*-bewustzijn. Voor het ontwikkelen van zelfbewustzijn moet je het denkaspect ontwikkelen, het vermogen tot denken, zodat je zelfbewust bent. Zeker niet elke monade heeft dat stadium van ontwikkeling bereikt. De natuurrijken beneden de mens zijn nog niet zover; zij hebben niet het zelfbewustzijn dat wij hebben. Maar ze zijn wel bewustzijn. En ook zij zullen eens, in de loop van hun oneindige ontwikkelingsgang, het denken gaan ontwikkelen en zelfbewust worden, zoals wij mensen eens het goddelijke bewustzijn zullen gaan ontwikkelen. We groeien door tot in alle oneindigheden. Die groei is het doel. Die groei is de pelgrimstocht.

Hoe kunnen we weten dat we de volmaakte wijsheid benaderen? Kun je op de een of andere manier het doel visualiseren? Kunnen we goddelijk bewustzijn in één leven bereiken?

We beginnen met de laatste vraag. Dat was een vraag die ook aan Gautama de Buddha werd gesteld: kun je in één leven Buddha worden? Het antwoord was: ja, dat kan, maar het kost ontzettend veel inspanning, want je moet de karmische gevolgen van het verleden in slechts één leven uitwerken. Het is daarom bijna onmogelijk. In theorie kan het, maar in de praktijk is het haast ondoenlijk. Het hangt er natuurlijk ook vanaf waar je begint. Als je al in vele vorige levens geoefend hebt in het leven van deze spirituele visie en je dus in dit leven begint als iemand die al bijna ‘aan de andere oever’ staat, dan is het wellicht in één leven te doen. Maar in het algemeen zal dat niet lukken.

Er is trouwens nog iets anders: wil je die volmaakte wijsheid hebben? Wil je goddelijk bewustzijn hebben? Waarom wil je dat? Als je die volmaakte wijsheid verworven hebt, ben je dan nog in staat je broeders te helpen? Dat is een

belangrijke vraag. Wil je die wijsheid voor jezelf, of wil je kennis en wijsheid verwerven zodat je beter in staat bent anderen te helpen?

Dat antwoord heeft alles te maken met het eerste deel van de vraag: hoe kunnen we volmaakte wijsheid benaderen, hoe kunnen we het doel visualiseren? Het is belangrijk dat je een mentaal beeld opbouwt waarin je bijdraagt aan de totaliteit van leven waarvan je een onderdeel bent. Dat zou je ideaal moeten zijn. Dat zal als het ware de zon aan de horizon moeten zijn, waarheen je gaat. Als je voor het totaal werkt, waarbij je alles doet wat in je vermogen ligt, dan is dat het doel dat je zou moeten visualiseren.

Je kunt voor jezelf vaststellen of je op het juiste pad zit naar die volmaakte kennis. En dat is juist als je je niet meer afvraagt of je op het juiste pad zit. Dan gaat het niet meer om jezelf. Dan heb je universeel bewustzijn ontwikkeld.

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van
den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactie: Joke de Jong-van Wijk,
T: 06-44424848 (b.g.g. 070-3461545)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijzen:
Papieren abonnement
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Digitaal abonnement
€ 15,00 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 2,50
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
enige andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

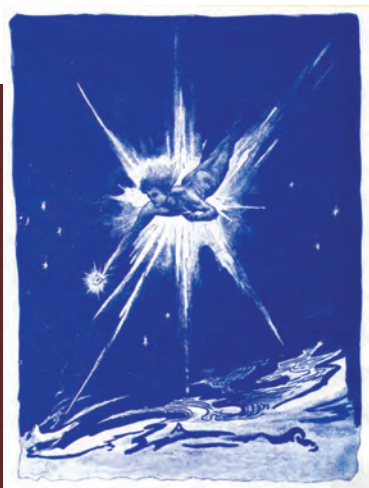

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belastend door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)